

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: Bulev Regele Ferdinánd (József főherceg-ut) 4. Telefon: 151. — Sürögnyom: Közlöny, Arad —: Az Aradi Nyomda vállalat tulajdona, kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: évente 840, félévre 420, negyedévre 210, havonta 70 Lej. Külföldre havonta 50 Lej. Több: —: Egyes szám 3 Lej. Vasárnap 5 Lej. —: (Bucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerint —:

49-ik évfolyam, 5. szám

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897—1932.

* Péntek, 1933. január 6

Lángok az Adria partján

A külpolitika gyújtópontja ismét az adriai partok fölött izzik. Párisban komoly nyugtalanságot keltett az olasz-albán vámuniós terv híre és ugyanezért kerültek a diplomácia érdeklődésének középpontjába az olasz-román barátsági szerződés megújításának körülményei is. A világ kétségtelen kíváncsisággal várja, hogy a hagyományos francia-barátságban csalódott Titulescu a francia-orosz és lengyel-orosz szerződések ellensúlyozásaként megköti-e márciusra a szorosabb olasz-román egyezményt, — azaz megadja-e az olaszoktól kért semlegességi nyilatkozatot egy esetleges olasz-jugoszláv konfliktus esetére?

Velence uralma óta tör Olaszország az Adria keleti partja felé. Gazdasági életérdeke diktálja külpolitikájának e részét: szüksége van a levantei piacokra vezető útra és a keleti agrárállamok gabonafölöslegének könnyű megszerzésére, — ami kétségkívül a keleti agráriusokra nézve is kívánatos. A látszólagos harciasság az olasz kormány részéről csupán hatalmi öntudat: senki sem tagadhatja, hogy az elmúlt évtized során komoly eredményeket ért el a nemzetközi békepolitika terén is. Németországot kibékítette, elpárolgott az Ausztria elleni hagyományos olaszgyűlölet. Magyarország és Bulgária gazdasági szövetségesei, Görögországgal, Törökországgal kitűnő a viszonya, sőt megtalálta az érintkezést a Szovjettal is. Csak két ország áll kívül az olasz külpolitika büvkörén: Franciaország és Jugoszlávia.

Párisban néhány hét előtt óriási meglepetést keltett, amikor Titulescu megtagadta Románia hozzájárulását a Németország bekerítését és a rapallói német-orosz véd- és dacsövetség nyílt ellensúlyozását jelentő semlegesítési szerződésekhez. Politikai és gazdasági okok egyformán játszottak közre, hogy Titulescu ezuttal Averescu marsall külpolitikai útján tegyen kezdeményező lépéseket, hiszen egyedüli akadályt eddig is Olaszország revízió-párti magatartása jelentett a román külpolitika számára. A római kormány azonban a Wicham Steed-féle háborus rémhírek cáfolata alkalmával hivatalosan is hangsúlyozta, hogy a revíziót csakis békés úton, valamennyi érdekelt fél hozzájárulásával lehet elképzelni. Ez Románia számára sokkal kézenfekvőbb taktikai lehetőség, mint az orosz-francia szerződés, amely nyitva hagyta újra a besszarábiai kérdést. Az ut Róma felé nyitva áll és készül a román-albán vasútvonal is, amely — nincs kizárva — már ez év őszén az örök város felé szállítja a főlöleges román gabonát. Titulescu még a kisantant-eszmét sem fogja feladni, mert ha megteszi várt semlegességi nyilatkozatát, a kisantantnak el kell fogadnia, hiszen a kisantant-eszme nem Olaszország ellen irányul...

Kétségkívül Romániára vár tehát a feladat, hogy az Adria partjain állandósíthassa a békét. Azokon a partokon, melyeken ma mindenfelé újra rőtfenyű parázs pislákol, amelyek könnyen lángnyelvekké lobbanthatnak a legelső kedvező szélfuvallatra. A szerb hazafiak rombolják a régi velencei szárnyas kőoroszlánokat és Európa érthetetlen fatalizmussal tekint az eljövendő események elé. Pedig nyilvánvaló, hogy a legközelebbi konfliktust a lengyel korridor ügye, vagy a Földközi tenger hegemoniája fogja kipattintani. Titulescu, a realpolitikus bizonyára éppúgy tudja iníndezt, mint az olasz, az angol és a francia sajtó és ha majd elkövetkezik a döntő pillanat, bizonyára nem fog soká habozni, hogy országát egy semlegességi nyilatkozattal megvédje egy esetleges adriai lángtenger pusztításai ellen.

Sorsdöntő fordulat előtt áll Amerika pénzügyi politikája

Borah szenátor szerint csak az infláció, vagy az ezüst-alap segíthet az Egyesült-Államok versenyképtelen mezőgazdaságán —

— Németország sem fizeti amerikai hadiadósságát —

Washingtonból jelentik: Az amerikai szenátus tegnapi viharos ülésén Borah szenátor, a külügyi bizottság elnöke, bejelentette, hogy törvényjavaslatot fog benyújtani a bankjegytorgalom szaporítása és ezzel a dollár értékének csökkentése céljából.

Borah bejelentését hatalmas vihar fogadta, a szenátor azonban ennek ellenére folytatta beszédét és kifejtette, hogy csak így lehetne stabilizálni a nyersanyagok árát és megmenteni az amerikai mezőgazdaságot, amelyet óriási mértékben sújt az aranyalapról letért államok versenye. A külügyi bizottság elnöke szerint ez alól a rendszabály elől Amerika nem térhet ki, mert:

A kongresszus több tagja szintén annak a véleményének adott kifejezést, hogy vagy a mostani, vagy az új kongresszusnak feltétlenül inflációs rendszabályokat kell életbeléptetnie. Beavatott politikai körök véleménye szerint a Roosevelt éra alatt Borah szenátor politikai egyénisége még inkább előtérbe fog kerülni és éppen ezért nem valószínű, hogy Borah a szenátus elé lépett volna inflációs tervével, ha előbb nem győződött volna meg arról, hogy tervét maga Roosevelt is megértéssel támogatja.

Borah szenátor bejelentésének hatása egyébként máris mutatkozott a newyorki tőzsdén.

A mai napon a tőzsdén hatalmas dollárösszegeket adtak el és jökönt francia frankot vásároltak nagyobb mennyiségben.

A frank árfolyama jelentékeny mértékben megszűrdült.

az amerikai mezőgazdák a nemzetközi piacok versenyében teljesen védetlenné válnak. Az amerikai termelő minden produktumának árát letörlik azok az agráriusok, akiknek országa letért az aranyalapról. Ezzel a pénzügyi előnnyel az aranyalapon álló amerikai termelő nem versenyezhet.

— Amerikának tehát — mondotta Borah szenátor — szintén igénybe kell venni ezeket a pénzügyi eszközöket.

Mi azon vagyunk, hogy az infláció útjára térjünk, amit vagy a bankjegymennyiség szaporításával, vagy pedig az aranyalapról az ezüstalapra való áttéréssel érhetünk el.

Itt írjuk meg, hogy a lapok jelentése szerint Németország hivatalosan értesítette az Egyesült-Államok kincstári hivatalát arról, hogy március 31-én esedékes 33 millió márkás törlesztését nem fizetheti ki. Az adósság az amerikai megszálló csapatok költségeiből, valamint a háború előtti tartozásokból származott.

Készül a köztisztviselők B-listája

Megkezdte a miniszterközi értekezlet a köztisztviselői kinevezések és előléptetések revíziós munkáját. Csakis minisztertanácsi engedéllyel nevezhető ki új köztisztviselő Fegyelmi ügyekben szabad kezet kaptak tisztviselőikkel szemben a miniszterek

Ma délelőtt megkezdődött az a miniszterközi értekezlet, amely a kivételes pénzügyi törvény alapján

revízió alá vette az 1926. óta törvénytelenül, vagy hibás alapon történt köztisztviselői kinevezéseket

az új költségvetéssel kapcsolatban. Az értekezleten Mirto miniszter elnökölt és azon résztvettek az összes miniszteriumok államtitkárai és személyzeti osztályainak vezetői. Az értekezlet megvizsgálta mindazon tisztviselők helyzetét, akik a törvény szerint kifogás alá esnek. Az értekezlet a kinevezés hibáin kívül sok más körülményt is megvizsgált, így a kinevezettek munkakörének fontosságát, az egyes miniszteriumok költségvetését, amit szintén döntő körülménynek fogadnak el a kifogásolt kinevezésű tisztviselő állásában való megtagadása vagy eltávolítása tekintetében. Egyébként

ma kezdték el annak a névsornak az összeállítását, amely ezeknek a tisztviselőknek személyi adatait tartalmazza

és még hosszú ideig tart, amíg ebben a kérdésben döntést hoznak, mivel minden egyes esetet lelkiismeretesen megvizsgálják. A tisztviselő elbocsátása még attól is függ, hogy nem sikerül-e az illető miniszteriumokban más

irányban elérni a megfelelő megtakarításokat? A bizottságnak a pénzügyminiszter részletes utasítást adott, hogy minden körülményt alaposan megfontolva hozzon döntést az esetleges elbocsátások felett.

Megérkezett Aradra a miniszteri rendelet

A bucuresti-i B-listán dolgozó bizottság összeülését kapcsolatosan a köztisztviselői kinevezésekről és előléptetésekről ma miniszteri rendelet érkezett az aradi pénzügyigazgatóságra. A rendelet sokakat érdekel, mert nemcsak az állami, hanem a városi és megyei tisztviselőkre, valamint minden köztisztviselőre vonatkozik. A rendelet kimondja, hogy az április 1-ig terjedő időre a köztisztviselői létszám a jelenlegi marad,

kivéve a törvénytelenül kinevezett hivatalnokokat. Amennyiben április 1-ig üresedés történik valamelyik állásban, úgy az elsősorban előléptetés, azután delegálás útján tölthető be. Csak a legelkerülhetetlenebb esetben nevezhető ki kívülálló tisztviselő, akkor is csupán a minisztertanács engedélyével.

A rendelet személyükben teszi felelőssé a pénzügyi, megyei, vagy városi főszámvevőket a felsorolt elvek betartásáért és őket büntetők

meg, ha megszegik az egyes rendelkezéseket. Az 1934. április 1-ig történt előléptetések után magasabb fizetés nem jár, tehát az illető tisztviselőnek több mint egy évig csak rangbeli előléptetést adnak. A három év óta betöltetlenül álló hivatalnoki állások most egyáltalában nem tölthetők be. Ami a törvénytelen kinevezéseket illeti.

a minisztérium február 15-ig állapította meg, kik azok a tisztviselők, akiket törvénytelenül léptettek elő, vagy neveztek ki és megteszi a szükséges intézkedéseket az előléptetés, illetve kinevezés megsemmisítése érdekében. Napidíjasok egyáltalában nem vehetők fel. Kivételes esetekben, ha a szolgálat megkívánja, a minisztertanács engedélyt adhat megfelelő számú napidíjas felvételére.

Az állam érdekében 1934. április hó 1-ig felfüggesztik a köztisztviselői szabályzatnak a fegyelmi büntetésekre vonatkozó rendelkezéssel és kivételesen módot nyújtanak a részortminisztereknek arra, hogy fegyelmi büntetésekkel sújthassák a bűnösnek talált tisztviselőket.

A pénzügyigazgatóság a rendelet másolatát átküldötte a városhoz, valamint a megyei prefekturára, miután ez a rendelet mindkét hatóságot érinti.

Avramescu Vazul dr. kincstári főügyész felsőbb utasításra pert indít Avramescu Vazul dr. földbirtokos ellen

Különös helyzetbe került dr. Avramescu Vazul kincstári főügyész, akinek — felettes hatóságának egy rendelete folytán — most saját magát kell perelnie. Az állam rendezni akarja a Mezőhegyes felé vezető szárazéri csatorna ügyét és miután megállapítást nyert, hogy a több birtokon keresztül húzódó csatorna telekkönyvileg még mindig az érdekeltek birtokosok nevére szerepel, Avramescu dr. utasítást kapott arra, hogy tegyen pereket folyamatba a tulajdonjog megállapítása céljából. Maga az eljárás igen egyszerű. A periratban a

Amerikai és angol érdekeket veszélyeztet a japánok előrenyomulása

Oriási véráldozatokkal folyik a kínai-japán háború. Angol csatahajók utban a mandzsui hadszíntér felé

Tokióból jelentik: A japán hadügyminisztérium hivatalos jelentése szerint Sang-Haik-Van város elfoglalásánál hat katonatiszt meghalt, 55 megsebesült. A legénységi veszteségekről a hivatalos jelentés nem számol be. Szemtanak szerint a japánok sokkal több embert vesztettek, mint a kínaiak, akiknek gépjegyverrel valóssággal lekaszabolták a rohamozó japán katonaságot. A japán csapatok különben Kailu város ostromára készülnek és jelenleg tizennégy bombavető repülőgép bombázza a várost.

A mandzsui Karbínból érkezett jelentések szerint a japán csapatok megszállták a szibériai határon lévő Ogranicsnáját. A város kínai helyőrsége megadta magát.

A „Central News” tudósítója közli, hogy amikor Amerika tokiói nagykövete értesült a japánok azon tervéről, hogy egész Jehol tartományt elakarják foglalni, erélyes hangú jegyzékben tiltakozott Kína területi épségének megsértése ellen.

zékben tiltakozott Kína területi épségének megsértése ellen.

A tokiói amerikai nagykövet felkereste a japán külügyminisztert és vele hosszas és bizalmas tárgyalásokat folytatott, amelyek eredményét egyelőre még senki sem tudja. Amerikának Jehol tartományban s egész északi Kínában igen fontos érdekeltségei vannak, amelyeket a japánok hódítása veszélyeztet. Az angolok is rendkívül komolynak tartják a helyzetet, erre vall egyébként az is, hogy Kelly tengernagy két csatahajóval Sing-Van-Tuan-ba indult.

A „Shunun” kínai távirati ügynökség közli, hogy a japán haderő szerdán folytatta előnyomulását Jehol tartomány felé és Kailu város mellett támadásba ment át. Ugyanakkor tizennégy japán hadirepülőgép bombákat hajigált

a Jehol tartomány határmenti helységeire, amelyekben kínai szabadcsapatok gyülekeznek.

San Hai Kvanból érkezett jelentések beszámolnak arról, hogy a japánok az általános roham közben és mikor a városba benyomultak,

nem ismernek irgalmat, asszonyoknak és gyermekeknek sem kegyelmeznek, akiket százával mészároltak le.

A kínai csapatok 1700 halottat és sebesültet veszítettek, míg a japánoknak állítólag csak 8 halottjuk és 13 sebesültjük volt.

A San-Hai-Kvan városából Pekingbe érkezett menekültek

borzalmas leírásokat közölnek a város ostromáról és arról, hogy a japánok ágyu- és bombatüze milyen szörnyű pusztítást vitt véghez a lakosság körében. A kínai helyőrség több osztagát az utolsó szál emberig elpusztították a japánok és a polgári lakosság halottjainak száma is igen nagy.

MONTECARLO fényben és árnyban

Irta: RONAY MARIA

(9) (Utánnymás tilos)

A monakói fejedelem elvált feleségéből — magyar mágnásasszony lett

Mintha rég porladó nagyanyjának a szelleme inspirálta volna, sorra kosarazta ki kéréit és várt...

Nem is kellett sokáig várnia, a „mesebeli herceg” hamarosan jelentkezett érte, a görög király fiának személyében, György hercegnek azután nem adott kosarat a bájos Marie.

A menyasszony harminc millió hozományt kapott és egész Páris csodájára járt a Hotel des Modes kirakataiban kiállított pazar kelenyégének.

Ez a házasság jelzi csak igazán azt a szépséges karriert, amelyet a Blanc-család befutott. Mert ennek a házasságkötésnek a révén a volt pincér és az egykori konyhalány családja rokonságba került Európa legnagyobb dinasztiaival.

Marie, az öreg Blanc unokája, mint a görög király menyje, sógornője lett Sophie görög trónörökösnek, II. Vilmos császár hugának. Sophien és a görög királyi családon keresztül unokahuga lett VII. Edward angol királynak, továbbá az orosz cárnének, a dán és norvég királynak...

A félig megvakult III. Károly 1889-ben meghal és fia, a negyvenéves I. Albert kerül Monakó trónjára.

Albert trónörökös huszonegyéves korában házasságot kötött Douglas-Hamilton Mary hercegnővel, akitől egy fia is született: Lajos trónörökös.

A fiatal pár eleinte egész harmónikus házasságot élt, de utóbb az angol hercegnő meguntta férjét, aki kora ellenére, mindig komoly,

mogorva volt. Nem szerette a társaságot, inkább a könyvei közé temetkezett. Az asszony pedig szeretett szórakozni és szerette a gavalér, jókedvű emberek társaságát. Ezen a kérdésen gyakran összekülönböztek. A két ellentétes természetű ember együttélése hovatovább lehetetlenné vált.

A trónörökösnek később beleszeretett egy huszártisztbe.

A dallás huszártiszt egy magyar mágnás volt: gróf Festetics Tasziló, akinek Ferenc József utóbb a magyar hercegi címet adományozta.

Tizenegyévi házasság után a trónörökös pár elvált egymástól, egy polgárilag, mint egyházilag. Az elvált hercegnő még abban az évben feleségül ment Festetics Taszilóhoz és így magyar mágnásasszony lett belőle.

Albert trónörökös most már lehetőleg csak tudományos kutatásaival foglalkozott. Csak az zavarta, hogy állandóan házastani akarták. De ő állhatatosan elhárított minden ilyen irányú kísérletet, mondván, hogy semmi szándéka újra megnősülni.

Ha nem is volt szándéka, mégis megtette. Néhány évvel a válása után megismerkedett Párisban Richellie hercegnővel. A ragyogóan szellemes, okos asszony értette a módját, hogy hogyan kell egy ilyen komolykodó szobatudóssal bänni.

Nem telt bele sok idő és Albert úgy érezte, hogy nem tud már megenni a feketeszemű asszony nélkül. Nem sokat teketóriázott, hanem megkérte a kezét. Az özvegy hercegnő pedig sürgősen igent mondott.

Richellie hercegnét a leánynevével — Heine Alicenak hívták és a durgazdag, zsidó származású, hamburgi bankárcsalád leánya volt.

1889-ben volt az esküvőjük és még abban az esztendőben meghalt III. Károly, úgy hogy I. Albert lett Monakó uralkodója. Fejedelemsasszony lett a zsidó lányból...

A Blanc-rezsim alatt virágzó montecarlói játékbank jövedelme lehetővé tette I. Albert számára, hogy kizárólag tudományos szenvedélyének: a tengerkutatásnak éljen. Több jelentékeny értékű tudományos felfedezést tesz ezen a téren és megalapítja a világ leghíresebb oceanográfiai intézetét, amelyet tökéletesen felszerel. Aztán megírja memoárjait: „La carriere d'un navigateur” címen.

A kultúrhistoria egy fontos etapjának a megvilágítását köszönheti a tudomány I. Albertnek. Ő finanszírozta ugyanis a világhírű altamirai barlangok feltárását és ő jelentette meg a tudományos publikációt a barlangokban talált őskori freskókról. Krisztus előtt huszezer évvel, a paleolith-őkorkban festette ezeket az állatfigurákat a barlangok falára emberösünek. A festőművészet első nyomai ezek a dekorációk, amelyek nem csupán díszítés céjait szolgálják, hanem deikciós rítus nyomai.

A primitív ember ugyanis azt tartotta, hogyha lerögzíti egy mások által nem ismert helyen az elejtendő szándékait vadat, akkor az feltétlenül az övé lesz. Erre a defikcióra igen alkalmas volt az altamirai barlang-csoport, amelynek belsejét csak hasoncsuszva lehetett megközelíteni. A freskók reprodukálása is ugy történt, hogy a másolást háton fekvő kellett elvégezni a szűk barlangfolyosókban.

A huszadik század elején fénykorát élte a montecarlói kaszinó. Emberek ezrei lesték remegő idegszálakkal a croupiék szavát és amikor felhangzott a híres kiáltás:

— Messieurs faites vos jeux, — rien ne va plus: — az izgalomtól reszelő kezekkel rakták tétjeiket a zöld asztalra.

A világ legelőkelőbb társasága gyűlt egybe a kaszinó termeiben. Uralkodók és királyi hercegek adtak egymásnak ott találkozót. Leggyakrabban megfordult a királyi vendégek között a walesi herceg, Miklós orosz nagyherceg,

Holnap este a
báli szezon
fénypontja

HELLAS-bál szombaton, január 7-én Fehér Kereszt báltermében.
The White Black-jazz, pazar ötletek, meglepetések.

A németeket vádolják az „Atlantique” tűz-katasztrófájáért

Tizenkilenc tengerész vesztette életét — Pánik az angol biztosítási piacon — Százmillió francia franknál többet kell kifizetnie a Lloyd-társulatnak

Titokzatos hatalmak üldözik a francia óceánjárókat

Párisból jelentik: A francia Atlantique óceánjáró tűzkatasztrófájáról érkezett újabb jelentések szerint a hatalmas luxushajó roncsai még mindig lángokban állanak. A tűz egyébként nappal vesztett az erejéből. Az oltási munkálatokat most öt angol hajó végzi, amelyek hatalmas vizsugarakkal ostromolják a fel-fel törő lángoszlopokat. A hajó matrózai, mielőtt a lángban álló óceánjárót elhagyták volna, tűz- és légmentesen bezárták a gépházat és abban reménykednek, hogy a gépházba nem hatolnak be a lángok és így a drága gépeket sikerül megmenteni, ha a tűz elalszik. A hajóhid és az előárbóc már lezuhant és nyomukban újabb hatalmas lángoszlop csapott fel.

A francia kereskedelemügyi minisztérium az esti órákban közzétette az áldozatok névsorát és eszerint

az Atlantique katasztrófájánál tizenkilenc tengerész vesztette életét.

A megmentettek között három nő is van, akiket a cherbourgi kórházban helyeztek el, de idegállapotuk miatt még mindig nem lehet kihallgatni őket. Az Atlantique Gaston nevű másodkapitánya elmondotta az újságíróknak, hogy az első kapitánnyal és több tengerésszel még mindig a hajón voltak, amikor a mentőcsónak már elindult. A csónakban lévő tengerészek jelekkel értésükre adták, hogy

ugorjanak a tengerbe, mert különben a halál fiai.

Percekig haboztak, végül azonban mégis a hullámok közé vetették magukat. Az angol hajók mentőcsónakjai az utolsó pillanatban akadtak rájuk, mert már közel voltak ahhoz, hogy

Eugénia császárné és a német birodalom trónörököse.

A koronás fők mellett ott nyüzsgött a világ nemzetközi arisztokráciája és plutokráciája. Nem hiányzott természetesen a félvilág sem és a hírhedt nemzetközi kalandorok is gyakran ütötték fel tanyájukat a Pénz Birodalomban.

Az uralkodók sorában, akik Montecarlóba ellátogattak, feltűnt nem egyszer a dán király is. Az uralkodó feljárt a kaszinóba és résztvett a rulett-játékban éppen úgy, mint egyéb kártyajátékokban. De sohasem tett fel magasabb tétet tíz franknál. Voltak sokan, akik kicsinyes takarékoságnak minősítették egy királytól ezt az óvatos játékot és félhangosan meg is mondták véleményüket a láta mögött. Egy izben fülébe jutott az uralkodónak egy ilyen megjegyzés. Hátrafordult és hangosan így szólt:

— Népem verejtekkel keresi meg ezt a pénzt! Nekem nincs jogom könnyelműen elpredálni egy bizonytalan házardjátékon!

A közbeszóló szérvenkezve elhallgatott és odébb somfordált. A király pedig újra játszani kezdett a chemin-asztal mellett. Még pedig a jelenlevők legnagyobb meglepetésére hirtelen „va banque”-ot mondott be...

Lélegzetvisszafojtva figyelték a játékosok. Az uralkodónak bámulatos szerencséje volt: megnyerte a bankot.

Amikor elébe tolták a hatalmas bankjegy- és aranypénzcsomót, felállt és egyetlen mozdulattal lesöpörte a földre az egész nyereséget, majd stentori hangon kiáltott hátra:

— A szolgálkéményzet szedje fel és ossza meg maga között!

Napokig másról sem beszéltek Montecarlóban, mint erről a páratlanul nagylelkű gesztusról, amellyel a kaszinó egész személyzetét boldoggá és gazdaggá tette a dán uralkodó.

(Folytatjuk.)

megfulladásnak. A párisi lapok jelentései szerint számos tengerész több, mint két óra hosszát is uszott a tengerben, amíg valamelyik mentőcsónak kihalásztá őket.

A francia hajózársaság szerint az Atlantique-ot értékének felére biztosították csupán, vizort

a londoni biztosítási piacon valóságos pánik uralkodik, mert a különböző társaságoknál két millió fontra biztosították az óceánjárót.

Londoni jelentéseink szerint az angol

A francia sajtó súlyos vádjai a németek ellen

A párisi lapok feltűnést keltő cikkeiben foglalkoznak az Atlantique katasztrófájával.

Egyes sajtóorgánumok éleshangu vezércikkekben támadják Németországot és kifejtik, hogy annakidején a „George Philippar” teljesen azonos körülmények között gyúlt ki a nyílt tengeren.

Mindkét esetben a tűz az el nem foglalt elsőosztályú fülkékben keletkezett és a kora hajnali órákban robbant ki a katasztrófa. Teljesen érthetetlen ezenkívül az, hogy mindkét hajónál első perctől fogva titokzatos körülmények folytán a rádióberendezés nem működött. A jobboldali francia lapok, így a Liberté, az Action Française nyíltan németellenes tónusban írnak és

A megmenekült kapitány izgalmas elbeszélése

Dramai erejű elbeszélésben mondta el Schoots kapitány, az Atlantique parancsnoka a tűzkatasztrófa kitörését és lefolyását.

— Szerdán reggel 3 óra 30 perckor a parancsnoki fülkében tartózkodtam s egyszerre csak felhangzott a kiáltás: „Ég a hajó!” Azonnal a fedélzetre siettem s akkor már láng csapott elő az egyik elsőosztályú kabinból és az irodából.

A rádiós tisztnek még csak annyi ideje volt, hogy berohant a rádiószobába és egy S. O. S. sürgőnyt adott le. További segítség-hívó jeleket már nem adhatott le, mert a lángok már elérték a rádiókabin, amelyet sűrű füstfelhő is ellepett. A legénységnek azonnal parancsot adtam, hogy foglalják el helyeiket a tűzoltókészülékeknél. Azonnal meg is kezdték az oltást és elsősorban a rádiófülkét akarták a lángoktól megszabadítani. Sajnos azonban ez nem sikerült

és a rádióist az utolsó pillanatban hagyta el a rádiószobát, amely percek alatt a lángok martalékává vált. Másfél órán át hiába igyekeztünk urrá lenni az egyre gyorsabban elharpódzó lángok fölött, a tűz egyre jobban ter-

„A körülmények szörnyű összejátéka folytán...”

A tengerészeti minisztérium értesülése szerint az Atlantique roncsait négy vontató gőzösnek sikerült vontatókötélre venni. A hajócsoport már el is indult Le Havre felé. Cherbourgi jelentések arról számolnak be, hogy 5 óra 20 perckor Cherbourghól elutazott Meyer Leo kereskedelmi tengerészeti miniszter, aki a hírlapírók előtt kijelentette, hogy mindazokat a feltevéseket, amelyek a szerencsétlenség előidézésében rosszul indultak következtettek, el kell vetni. Csupán annyit lehet mondani, hogy a borzalmas katasztrófiát a körülmények szörnyű összejátéka idézte elő.

OTÁTRAFÜRED - STARY SMOKOVEC CSR.

1020 m. t. f.

TATRA-SZANATÓRIUM.

Egész éven át nyitva. — Mérsékelt árak. — Hosszabb tartózkodásnál kedvező arrangement. — A GRAND HOTEL a legnagyobb kényelemmel berendezve.

Felvilágosítással szívesen szolgál és prospektust küld az IGAZGATÓSÁG STARY SMOKOVEC CSR.

Lloyd-biztosítótársulat ma teljesítette az Atlantique-gőzös biztosítási díja fejében esedékes fizetési kötelezettségét. A biztosítás összege hirtelen meghaladja a száz millió francia frankot.

Portlandi jelentés szerint a portlandi parttól ma délelőtt tisztán látták az Atlantique roncsait, azonban a legénységgel és tisztekkel kellően felszerelt vontatóhajók hiába próbálták kötéltre venni a roncsokat. Déli egy óra után a hajóroncs egyre távolodott a parttól és ismét a nyílt tengerre került. Végül csak egy keskeny füstcsík jelezte, hogy az Atlantique maradványai a nyílt tengeren merre usznak.

mindkét hajó elpusztításával a németeket vádolják.

Leszögezik azt a tényt, hogy a francia honvédelem a két nagy hajó elpusztulásával jelentékeny károsodást szenvedett. A kereskedelmi tengerészeti minisztérium ma vizsgálóbizottságot küldött ki, amely megkezdte a hajó kapitányának, valamint a tiszteknek és a legénység megmenekült részének kihallgatását.

A hajóvállalat elnöke felkérte a cherbourgi flotta-bázis parancsnokságát, hogy kísérelje figyelemmel a hajóroncsokat, nehogy idegen állam hajója vegye vontatókötélre az Atlantique maradványait. A nemzetközi tengerészeti jog értelmében ugyanis valamely hajó roncsa azt az államot illel meg, amelynek hajója vontatókötélre vette.

jelet. Automatikus tűzoltókészülékeinkkel és szivattyufelszerelésünkkel óriási erőfeszítést tettünk, de hiába.

A küzdelem céltalannak bizonyult s reggel hat órakor kiadtam a parancsot a hajó kiürítésére.

— A legénység elhelyezkedett a mentőcsónakok mellett és megkezdődött a csónakok vizrebocsátása. Eközben tragikus szerencsétlenség történt. Az egyik mentőcsónak, amelyen ugyanúgy, mint a többi csónakon, harminc matróz helyezkedett el, még fenn volt a hajó fedélzetén, amikor

a lángok elérték a leeresztő csiga köteleit.

A mentőcsónak parancsnoka már kiadta az utasítást a csónak lebocsátására s amikor a lángok kikezdték a leeresztő csiga köteleit, a csónak még a levegőben volt. A lángok kiégették a kötelet s

a csónak a tengerbe zuhant.

A többi mentőcsónakon a matrózok igyekeztek kimenteni tájba jutott társaikat, ez azonban csak részben sikerült.

CORSO-MOZGO! MA PREMIER!

Előadások: Ma, szombaton és vasárnap 3, 5, 7 egynegyed és 9 egynegyed órákor

SLAGEROPERTTI.

SCHÖNBRUNNI ÁLOM!

Eggerth Márta, Verebes Ernő, Hermann Thimig.

A 3 órás előadások 10 és 20 lejes helyárakkal.

Ma d. e. 11 háromnegyed órákor

MATINÉ!

REJTELMES SZIGET!

Érdeklődő kalandor történet a hajósok életéből.

Az aradi FILHARMONIA EGYESÜLET nagyszabású II-ik

1933 január 12 este pontosan
9 óráko - 290

zenekari hangversenye a Kulturpalotában

Vezényel: Shuk Laos.

Szólista: Fiedler Klára.

Bérlési és egyes jegyek

Sándor Ferencnél.

A „sárga ördögök“ véres tánca felszínre dobta az új világháború rémét

Irtó: Dr. GARA ARMIN

A távol Keleten ismét kibukkanó embermészárszék égetően időszerűvé tette azt, hogy Japán rejtélyes aspirációira világosság derüljön. Érdekesnek tartjuk dr. Gara Armin aradi ügyvéd alábbi cikkét leköszölni, amely megdöbbentő szavakkal és realizmussal mutat rá arra a veszedelemre, amely az évtizedekkel ezelőtt felszínre dobott „Sárga veszedelem“ problémáját aktuálisá tette. Dr. Gara annál is inkább hivatott arra, hogy ehhez a kérdéshez hozzászóljon, mert mint hadifogoly éveket töltött Ázsia távolkeleti részén.

Egy évvel ezelőtt a világ minden tájáról szálították a vonatok és hajók Genfben a különböző országok leszerelési bizottságait. A világ sorsát intéző hatalmasoknak oly nagy tömegeült össze megtárgyalni és megalkotni a népek nagy tömegei által óhajtott világbékét, amelyet azóta és ezelőtt nem láttunk. És mialatt hatalmas pompával, szemképrázató külsőségekkel, szavakkal ünnepelelték azt a leszerelést, azt a világbékét, amelyet öszintén megcsinálni senkinek akart, a Csendes óceán partjain megszólaltak a japán ágyúk. Japán, melynek hatalmas delegációja Genfben tárgyalt a leszerelésről, megtámadta Sanghait és

kezdődött megint az „ördögök tánca“ ott, ahol 1918-ban elhagyták.

Az újságolvasó mindennapi reggeli csemegéjéhez tamozott, hogy elolvasta a japánok borzalmas támadásait Sanghai előtt, a jó polgár egy nap sem felejtkezett meg a szegény védtelen kínaiakon sajnálkozni és a kávéházi Konrádok megint elemükben voltak, megint letudták adni azt a szakvéleményüket, amelyet a világháború hadijelentéseiből szereztek.

Azután Japán bevonult Mandzsuriába, megalkototta az önálló mandzsu köztársaságot és a Népszövetség kiküldte a vegyes bizottságot, hogy a távol Keleten vizsgálja meg azokat a tényeket, amelyekben változatlan már egy sem lehet.

Nagyon gyorsan felejtünk. Hol vannak már ezek az események? Ki törődik már a távol keleti kérdésekkel ma, amikor az európai államok békeegér harca mindennap újabb és újabb csemegével szolgál a szenzációéhes közönségnek. Amikor egy néhány héttel ezelőtt a kiküldött vegyes u. n. Lyton bizottság jelentését olvasták fel a Népszövetség előtt, utottan hallgatták a delegátusok, unottan olvasta másnap az újságolvasó és ki gondolt már akkor arra a felháborodásra, amely a világ összes mű humanistáit tavasszal a japán „perfidiára“ Japán ellen hangolta? Ki gondolt már akkor arra, hogy az Egyesült Államok már mozgósította teljes hadiflottáját, a Szovjetorszország meghuzta a vészharangot, ki gondolt arra, hogy

a tavasszal már mindenki mint befejezett ténnyel számolt a Keleten kiújuló világháborúval.

Az emberiség azonban sohasem tanult és most sem tanul. Európa népei azt hitték, hogy a távol Kelet égető kérdése hosszú időre elintézésre nyert. Pedig mint a tények is bizonyítják, nem így történt. Ameddig Japánban a középkori feudális gazdasági rendszer uralkodott, nem is létezett Japán probléma. Amikor azonban Japán a múlt század ötvenes éveiben egy hihetetlen és eddig még nem látott elannal tért át a modern kapitalista gazdasági rendszerre, megszületteit az egyre égetőbb és mai napig meg nem oldott japán kérdés is. Japán a kapitalista termelési rendszer átvételével 30 év alatt megcsinálta azt a fejlődést, amelyre Európának 300 évre volt szüksége. Ennek a fejlődésnek kettős eredménye volt. Mindkettő a kapitalista termelés velejárója. Az egyik a folyton fejlődő japán ipar állandó törekvése az új piacok és új nyersanyag források megszerzésére, a másik a folyton szaporodó lakosság elhelyezésének problémája.

A japán-kínai háború egy rövid időre a kérdést megoldotta. Japán megkapta Formosa szigetét, hegemóniát szerzett Koreában. Kitűnt azonban, hogy Japán nem érte el azt a célt, amelyet annak idején ezen háborúval akart elérni.

Elkövetkezett 1904. Japán élet-halál harca az oroszokkal. Ennek eredményeképpen Japán megkapta a Szachalin szigeteket fele részét és jogot nyert arra, hogy Szibériában egész a Baikal tóig japán telepítéseket eszközöljön. Japán megint levegőhöz jutott. Azonban ezuttal is csalódott. Kitűnt, hogy Szachalin sziget klímáját az onyhe éz-

hajlathoz szokott japán telepesek nem bírják el. Japán tehát azon a ponton áll, hogy nem tudja fejlődő iparát piaccal ellátni és folyton szaporodó lakosság feleslegét elhelyezni. Az Északamerikai és Kanadai bevándorlás lehetősége szintén megszűnt és Japánra bekövetkezett az a helyzet, hogy

vagy saját államában fog az elégtelenség egy forradalomra vezetni, vagy pedig egy hódító háborúval új piacot és új telepítési helyeket szerez meg.

Aki azonban ismeri Mandzsuriát, az ottani lehetőségeket, az ottani éghajlati viszonyokat, az tisztában van azzal, hogy Japán nem Mandzsuriában keresi az új piacot és az újabb telepítési helyeket. Japánnak szüksége van az önálló és az ő fennhatósága alá tartozó mandzsu puffer államra azért, hogy a háta a hatalmas orosz birodalommal szemben fedve legyen. A japán expanzív politika első etapja be van fejezve, a mandzsu köztársaság már létezik és

Japán hozzá fog grandiozus tervének keresztülviteléhez.

Japánra nézve életkérdés a kínai piac meghódítása és még nagyobb életkérdés egy oly nagyobb terület megszerzése, ahová lakosság feleslegét hosszú időn keresztül elhelyezheti. Kína ma mint fogyasztó piac alig jön számításba, a hosszú idő óta dúló rettenetes polgárháború Kinát koldus szegénnyé tette. De Kinában olyan petroleumforrások vannak, amelyekhez képest a Pensylvaniak eltörpülnek, a kínai szénmedencék pedig hosszú

FILM KÖZLÖNY

Hajnali merénylet

(SCHUSS IM MORGENGRAUEN.)

Izgalmas detektívdrama premierje a Central-moziban.

Egy autó robot a reggeli szürkületben... A hajnali ébredő csendet éles lövés zaja hajtja meg s a lezárt redőnyű, titokzatos villa előtt holtan bukik ki az autó utasa kocsijából... A villáról csakhamar megtudjuk, hogy egy dúsgazdag ékszerész tulajdona. Az ékszerész, nem a legtitosabb üzleteken szerezte vagyontát, sőt azzal gyanusítja, hogy egy ékszertolvaj bandával áll összeköttetésben. A filmet Karl Ludwig Diehl nemrégiben feltűnt neve jegyzi mint sztármárka. Ez az elegáns, csiszolt játékmodoru filmszínész született detektív, úgy megjelenése, mint színészi készsége predestinálja erre a szerepkörre. Partnerei markáns, kivétel nélkül kitűnő színészfigurák: Theodor Loos, a magyar Peter Lorre, Fritz Odemar s a kedves Kurt Vespermann kabinetalakítást produkálnak. A rendező: Alfred Zeisler minden dícséretet megérdemel.

Kadettek

Sajtóhemutató a Select-moziban.

Georg Jacoby zseniális rendezésében hozták ki Albert Bassermann legújabb filmjét, a „Kadetten“-t. Bassermann nagyvonalu, utolérhetetlen színészi skálája ezuttal egy öregedő tábornok markáns szerepében érvényesül. A tábornok zenész-hajlamu fiát kadettiskolába kényszeríti, maga pedig fiatal nőt vesz feleségül késői szerelmi fellángolásában. A fiu beleszeret szép, fiatal mostohájába, akit Don Juan hírében álló kapitánya is szerelmével ostromol. Egy mámoros báli éjszakán a kapitányt meggyilkolják s a gyanu a fiatal kadetre irányul. Törvényszék elé is kerül s a tárgyalás ezuttal is jól bevált finálénak bizonyul. A film határozottan értéket képvisel a sok könnyű újsúlyu mozidarab között. Bassermann mellett a szépséges Trude von Mollo és Johannes Riemann alakítják a főszerepeket.

időn keresztül a fél világ szénszükségletét fedezni tudnák. Igaz, hogy egy a petroleum forrásokra, mint a szénmedencékre Amerikának van koncessziója, de Japánnak ezekre mint kapitalista termelő államnak feltétlenül szüksége van és

Amerika joga csak addig jog, amíg ezen józat fegyverrel tudja kikényszeríteni.

De szüksége van Japánnak mint már említettem egy nagyobb területre telepítési célokra. A túlnépes Kína erre nem alkalmas. Egy pillantás a térképre és magától adódik a kérdés megoldása, hogy ez csak Ausztrália lehet. Ausztrália a maga alig 8.000.000 lakosával még nyugodtan adhat további 70-80.000.000 embernek megélhetést. Japán ma a sanda mészáros, aki Mandzsuriára néz, de Ausztrália felé vág. Igaz, hogy Ausztrália felé az út a Filippini-szigeteken át vezet és ezen szigetek Amerika birtokában vannak, Japán ezt legálább olyan jól tudja mint mi, hogy az utat az Usa nem fogja önként megnyitni Ausztrália felé. Aki azonban nyitott szemmel nézi a világ eseményeit, aki látja, hogy

Anglia világhatalmi pozíciója szinte a szemünk előtt omlik össze,

aki látja, hogy mint legutóbb is az ottavai világgazdasági konferencián Anglia csak a legnagyobb erő feszítések árán tudta a dominiumokat összetartani, aki látja, hogyan hódít tért Japán ipara Kinában, de különösen Ausztráliában az Usa és Anglia előtt, az nekem ad igazat, amikor azt állítom, hogy nagyon rövid idő kérdése, amikor a dominiumok véglegesen elszakadnak Angliától. Japán csak erre vár, mert akkor egy ellenséggel kevesebb, mert csak egy hatalmas ellenséggel: az Usával kell megmérkőznie.

Talán nagyon rövid idő kérdése, és a távol Keleten kibukkanhat egy eddig nem látott világháború újabb rémsége és a petroleumért, a szénért ismét az emberek millióit küldik a vágóhídra.

Schönbrunni álom

Bájos filmoperett bemutatója a Corso-moziban.

Mint valami mesebeli királyleány él a schönbrunni kastélyban a kis Cristl, aki egyébként az életben is főhercegnő. A Csipkerózsikák álmát álmodja a csodaszép park évszázados fái alatt és csak akkor ébred tudatára annak, hogy éppen olyan leány, mint az egyszerű polgárleányok, amikor akarata ellenére férjhez akarják adni... A kis Csipkerózsika felébred és — megszökik a schönbrunni kastélyból. Jól esik az a könnyed hangulat, az a kis romantika, amely a cselekményen átvonul: szívesen álmodjuk végig, mint önfeléd gyermek, a „Schönbrunni álom...“ Johannes Meyer rendezőnek segítségére volt a schönbrunni milliő, meg a Prater. Kell-e ennél jobb segítség egy tehetséges rendező számára. Arthur von Guttmann zenéje lebilincselő, szívehezzóló, szórakoztató. A szőke haju kis Egert Márta a legédesebb mesebeli hercegnő. Partnere Hermann Thimig, ez a rokonszenves, kitűnő bonviván. A többiek: Julia Serda, Verebes Ernő, Hans Junkermann, a tőlük megszokott humorral és művészi készséggel járulnak hozzá a sikerhez.

A templom egere

Fodor László vigjátékának filmváltozata az Urániában.

A templom egere az a jelentéktelen, dolgozni akaró kisleány, aki olyan szegény, hogy megcsinálja a szívünk rajta, de olyan kitartó, annyira dolgozó, hasznos ember akar lenni, hogy hatalmas energiáját még a szigorú vezérigazgató urnak is respektálnia kell. Ezt a kitűnő szerepet Grete Mosheim alakítja. A fiatal, egyéni játékmodoru, rendkívül tehetséges színésznőtől nem egy felejthetetlen alakítást láttunk, de a „Templom egere“ címszerepében önmagát mulja felül. A film mindvégig lebilincselő, vonzó felépítésű és kitűnően megrendezett vigjáték. Fodor László mesteri darabja, amelyet valamennyi kulturnyelvre lefordítottak és ugy Amerikában, mint Európában hatalmas sikereket ért el, filmen semmi sem veszített vonzerejéből és új dicsőséget hoz szellemes írójának.

ATE evezősök táncos teaestje

az Iparos Otthonban

1933 január hó 7-én

Ezerhatszáz márkás differencia miatt fogházba vittek egy aradi diplomás vállalkozót

Szenzációs per a törvényszéken és a Tábla előtt — A hágai nemzetközi egyezmény alapján fogják eldönteni az ügyet —

Az aradi igazságszolgáltatás történetében példátlanul álló eset foglalkoztatja a törvényszék harmadik szekcióját, valamint a temesvári táblát, mert a nagy feltűnést keltő, érdekes perben tegnap adta be terjedelmes válasziratát dr. Reisinger Ferenc aradi ügyvéd. A per azért indult meg, mert egy lipcsei gyáros a vele hosszabb ideig összeköttetésben volt aradi vállalkozót — aki a lipcsei mintavásárra érkezett — a pályaudvaron detektivekkel leigazoltatta és a járásbíróhoz fogházába kísértette, ahonnan mindaddig nem szabadulhatott ki, a míg három váltót alá nem írt, amelyek összesen 1600 arany márkáról szólnak. A példátlanul álló ügyben azt kell eldöntenie a bíróságnak, hogy az ilyen fogságban aláírt váltó peresíthető-e, továbbá azt, hogy az a német törvény, amelynek alapján a letartóztatást fogadatosították, összeegyeztethető-e az európai joggyakorlattal és beleütközik-e abba a nemzetközi egyezménybe, amelyet Hágában a világ összes kultur-országai aláírtak.

Egy levelezési félreértés, amelynek súlyos következményei lesznek

Az ügyről az alábbi érdekes részleteket tudta meg az Aradi Közlöny munkatársa:

A gyógyszerészi diplomával bíró aradi vegyészeti laboratórium-tulajdonos a háború utolsó évében Budapestről Aradra költözött és engros vegyészeti vállalatot alapított. Számos nagy külföldi gyógyszerár és vegyi ipari cég képviselőjét szerezte meg és működését egész Romániára kiterjesztette. Plotner Arthur lipcsei vegyészeti gyárossal is összeköttetésbe lépett, akivel 1927-ben egyelőre négy éves szerződést kötött és saját számlára, valamint provizióra sok árut kapott. Az első év elteltével visszamaradt árucikkek árának, 1600 arany márkának megfizetésére Plotner felszólította az aradi cégtulajdonost, aki azonban levélben azt válaszolta, hogy a megmaradt áruk csak bizományi cikkek, azoknak árát tehát nem köteles kiegyenlíteni. Hivatkozott szerződésükre, amely szerint a gyárossal a következő három évben minimum 18.000, 27.000 és 36.000 márkát hasznoltak, ha az első év üzleti eredménye kielégítő lesz. Ez alapon is joga volna megtagadni a differenciális összeg kiegyenlítését. Plotner gyáros hosszabb levélben válaszolt, amelyben 5 hónapi haladékot

adott a visszamaradt áruk elszámolására, de kikötötte: ha ez idő alatt sem kapná meg a bizományi cikkeit, akkor azok az aradi cég tulajdonába mennek át. Az aradi vállalkozó erre szintén levélben felelt, amelyet a szokásos kereskedelmi kifejezésekkel vezetett be:

„Tudomásul vettem b. levelét és van szerencsém értesíteni, stb”.

Váratlan fordulat a lipcsei vasuti pályaudvaron

Az 1930. évben az aradi vállalkozó elhatározta, hogy kimegy a lipcsei mintavásárra és ezt közölte Plotnerrel is, aki levélben ama reményének adott kifejezést, hogy a közvetlen érintkezés által kibővíthetik az üzleti összeköttetést. Az aradi üzletfél tehát elutazott Lipcsébe és amikor fáradtan kiszállt a vonatból, az indóházban két detektív állott eléje.

— A törvény nevében kövessen bennünket — mondták — és azonnal a lipcsei járásbíróra kísérték, ahol külön cellában helyezték el. A bíróság végzést kézbesített neki, amely úgy szól, hogy az 1877. évi törvény 91. szakasza alapján, mindaddig nem hagyhatja el a fogházat, amíg a Plotner által követelt 1600 márkát ki nem fizeti.

Ugyanis az idézett törvény szerint biztosítást végrehajtást vezettek az aradi vevő személyére, tehát nemcsak vagyonára.

Az aradi cégfőnök arra hivatkozott, hogy a követelés nem jogos és különben sincs nála 1600 márkát.

— Pedig akkor hat hónapig kell itt maradnia — mondta a bíró — mert a törvény előírja, hogy hat hónap előtt nem bocsátható el az, akinek személye ellen biztosítási végrehajtást fogadatosítottunk, ha a perelt összeget nem fizeti ki.

Kényszer-váltók

Ezután a kellemetlen helyzetbe került aradi vállalkozó és Plotner között tárgyalás indult meg, amely azzal végződött, hogy az adós három váltót írt alá 500—500 és 600 márkáról, amely után elengedték a járásbírótól és hazautazott, de itthon senkinek sem szólt kellemetlen esetéről. Az első váltó pár hónappal ezelőtt járt le, de az aláíró nem váltotta ki és a német gyáros dr. Reisinger útján peresítette az aradi járásbírósnál. Az alperes azt hangoztatta, hogy az ilyen eszközökkel aláíratott váltó őt semmire sem kötelezi. Tautu járásbíró megítélte a követelést és az ítéletet a törvényszék, amely felelősség folytán foglalkozott az ügyvel, helybenhagyta. Emiatt az alperes már ki is fizette az első váltó összegét. Közben a második váltó is lejárt, de az alpe-

A lipcsei gyáros a „Tudomásul vettem b. levelét” szavakat most aradi üzletfele ellen érvényesíti és azt vitatja, hogy az ezzel tudomásul vette az 5 hónapos kikötést. Mivel az 5 hó letelte után 1600 márkát értékű áru maradt Aradon, a gyáros annak megfizetését követelte, de az aradi vállalkozó azt felelte, hogy ő nem egyezett bele Plotner 5 hónapos kondíciójába, tehát az árut rendelkezésére bocsátja és az 1600 márkát nem egyenlítette ki.

Habár ez a differencia ezzel nem intéződött el, az üzletfelek továbbra is állandó összeköttetésben maradtak, mert a diplomás aradi üzletember folyton újabb árukat vett, amelyekért rendszeresen fizetett és a levelezés teljesen barátságos hangon folyt közöttük.

res azt sem váltotta ki és a gyáros azért szintén pert indított. Az aradi cég ügyvédje a két egybehangzó ítélet ellen semmiségi panaszt nyújtott be a táblához.

Panaszában nemcsak arra hivatkozott, hogy ügyfele kényszer hatása alatt írta alá a három váltót, hanem rámutatott arra is, hogy az idézett német törvény beleütközik az 1897-ben Hágában kötött nemzetközi egyezménybe, amelynek 17. szakasza kategorikusan megtiltja az adósok elleni fogságot, ha a per kereskedelmi differenciából származik. A 17. szakasz így szól:

„Személyi fogság polgári vagy kereskedelmi ügyekben nem alkalmazható a szerződő államok valamely alattvalója ellen oly esetben, amelyben az nem volna alkalmazható az illető ország honosai ellen.”

Ezt az egyezményt Románia, Magyarország, Német-, Francia-, Olasz-, Spanyol-, Svédország, Norvégia, Svájc, Belgium és Hollandia is aláírták. Magyarország 1897-ben becikkelyezte azt, tehát az egyezmény Aradon most is érvényben van, mert Románia ezzel ellenkező törvényt nem hozott.

Folyik a harc tovább...

Az alperes jogi képviselője panaszában emberietlennek nevezi azt a német törvényt, amelynek alapján ügyfele kénytelen volt a váltókat aláírni és azt is hangsúlyozza, hogy különösen külföldi alattvaló ellen nem lett volna szabad azt a törvényt alkalmazni.

A lipcsei gyáros jogi képviselője tegnap Aradon benyújtott elleniratában rámutatott arra, hogy az 1877. évi német törvény nem ellenkezik az európai jogszellemmel, mert a hágai egyezmény is elismerte annak jogosságát. A válasz lényege az, hogy a személy ellen alkalmazott biztosítási végrehajtás a polgári peres adósokra is érvényesíthető Németországban, mert saját állampolgáira is kötelező.

Az iratokat hétfőn átküldik a temesvári táblához, de az utolsó szót kétségtelenül a bucaresti-i legfelsőbb semmitőszék fogja kimondani a nagy feltűnést keltő ügyben.

Bolgár Lajos

HAPAG

utazási világvállalat

forrait (átalány) utasításai nem tévesztendőek össze különböző olcsó utazásokkal, amelyek a résztvevőknek csak csalódást okoztak. — Elismert kitűnőségüknek fogva a résztvevőknek minden kívánságát kielégíti és senki sem versenyezhet vele,

Prospektusok! Utitervek!
Felvilágosítások:

„H A P A G” utazási világvállalat
aradi fiókja

(Künstler Utazási Irodában)
Arad, Bul. Reg. Maria 24.)

Leszállították Aradon a kenyérárakat

Valamennyi kenyérfajta 50 banival lett olcsóbb.
Aradváros állandó választmányának határozata

Amint az Aradi Közlöny már többször is megírta, a pékek január elsejétől kezdődőleg már nem kötelesek kenyérbélyeget ragasztani a kenyerekre. Az új intézkedés természetesen lényegesen olcsóbbá teszi a kenyérsütés rezszi-költségeit, minek folytán aktuálissá vált, hogy Aradon is — amint ez már az ország több városában is bekövetkezett — realizálják a megkisebbedett gyártási költségekhez viszonyítva a kenyér maximális árait.

Aradváros állandó választmányára Jac Jenő gazdasági tanácsos előterjesztése alapján csütörtökön délelőtti ülésén foglalkozott a kérdés-

sel és tárgyilagos eszmecsere után elhatározta, hogy a legutóbb megállapított maximális kenyérárakat leszállítja. Az állandó választmány határozata szerint már a mai naptól kezdődőleg

valamennyi engedélyezett kenyérfajta ára a Aradváros területén 50 banival szállította le.

Tehát az integrál-kenyér, amelynek kilója eddig 10 lej volt, ezentul 9 lej 50 bani, a burgonyával kevert kenyér, amelynek ára 9 lej volt, ezentul 8 lej 50 bani, a kukoricával kevert kenyér ára pedig különként 6 lej 50 bani lesz.

Jobb jövő

Az Aradi Közlöny tehetségpályázatán IV. díjjal kitüntetett pályamű
Irtá: Z. ZSIGMOND LÁSZLÓ

A középkor feudális rendszerét (mely korántsem volt oly sötét és kegyetlen, mint ahogy sokan lefestik) a mai egész meztelenségében előttünk álló individualis kapitalizmus első lépéseinek teret nyújtó renaissance váltotta fel. Ez az új irányzat az erkölcsök és a szokások gyökeres átalakulását hozza magával. Az „uomo unico“-t, az egyént helyezi mindenek fölé; az én s az emberi szenvedélyek korlátlan érvényesülését hirdeti, megtagadván az összes erkölcsi korlátozásokat. Az olasz polgár racionalis takarékos élete és üzleti beállítottsága pedig, a tőkés gazdálkodás kezdeti és kiinduló állomása lesz.

A következő századok filozófusainak (Hobbes, Bacon, Machiavelli, Locke, Humne) társadalom és állambölcsészeti felfogása csak támogatta és lehetővé tette az emberi gondolkodásnak és ezen keresztül a társadalmi és állami formáknak oly módon való átalakulását, mely igazságosnak tartotta a „Bellum omnium contra omnes“ kegyetlen elvét. Ez a felfogás a közgazdaságban előkészítette és törvényesítette

a szabadverseny érvényesülését.

minek jogosultságát egyesek kegyetlen hidegvérrel bizonyították és állítólagos természeti törvényekkel próbálták alátámasztani.

Az eredmény mindenütt ugyanaz volt: tömegnyomort idézett elő. A gyárak, a tőke profitésége ijesztő méretekben termelte a proletárt. A társadalmi elemek fellépése (Owen, Proudhomme, Saint Simon) csak természetes reakció, mely a lehetetlen helyzet megoldását és a tömegek felszabadítását tűzi ki céljául, Marx és Engels ezeknek elveit gyűjtötte össze és rendszeresítve azt, megalakította a tudományos szocializmust. Azóta

a tőkés és a munkás két engesztelhetetlen táborban küzd egymás ellen.

Az egyik a hatalom birtokában és saját képére alkotott állam és társadalom eszközeivel, a másik pedig igazságos jogainak kivívása érdekében tömegeire támaszkodva, forradalmi eszközökkel. Az eredmény a mai állapot. A tőke individualisztikus formájában haldoklik, de magával akarja vonzolni a sírba az egész világ gazdaságát is. A szocializmus pedig megszervezte az orosz forradalmat és már 15 éve kísérletezik a kollektív társadalom és államrendszerrel. Tehát jelen esetben a kérdés az, hogy lehetne-e a kapitalizmust a mai formájában megtartani, új életre kelteni, vagy helyette az orosz államrendszer vezetne jobb eredményre...?

Nem kell sokat gondolkozni, hogy kimondjuk, miszerint

a kapitalizmus a mai formájában — tarthatatlan. Ha csak egy pillantást vetünk a napisajtóra, máris eléggé hű képet nyerünk a túlméretezett kapitalizmusról.

Az orosz elgondolásnál, mint az eddigi kísérletek mutatják, szintén kapitalizmussal, még pedig az individualizmus kapitalizmus helyett a majdnem még kegyetlenebb állami kapitalizmussal van dolgunk.

A marxi szocializálás a gyakorlatban kudarcot vallott (pl. az 1913. év öntővas-termelése, 1920-ban már csak az ötvenedrészére csökkent.) A szovjet kényszerülve érezte magát arra, hogy a magántőke sokat kárhozott fogásait ismét behozza. Stalin azért adta ki a jelszót, hogy a szorgalmas munkást jobban kell fizetni, a szakmunkásokat ki kell válogatni, az intellektuelleket pedig magasabban kell díjazni. A mezőgazdaság helyze-

Dr. PAZSITNY BONAVENTURA előadása

Az iparosok szabadegyeteme január 8-án, vasárnap délután 6 órakor tartja első előadását az Iparos Kulturházban. Az előadó ez alkalommal dr. Pazsitny Bonaventura, a tudós minorita rendfőnök lesz, aki „Az örök Róma“ címen arról a világtörténelmi szerepről fog szólni, amit Róma városa alapításától kezdve egészen napjainkig, az ó-, közép és újkorban, a civilizáció egész történetén át betöltött. A tudós főpap hosszú éveken át időzött a Vatikánban és így a leghivatottabb arra, hogy az „örök város“-nak a vallás, a tudomány, a művészet és az emberi kultúra ezernyi más terén kifejtett munkájáról előadást tartson. Az illusztris előadó személye a legnagyobb vonzerőt gyakorolja a közönségre és az Iparos Kulturház nagyterme vasárnap délután zsúfolásig meg fog telni figyelmes hallgatósággal. A szabadegyetem vezetősége a rendkívüli érdekességű előadásra minden érdeklődőt szívesen lát. A belépés díjtalan.

te sem sokkal jobb, melyre példa az 1920—1921. és 1922. első felében támadt éhínség, mely közel 6 millió embert pusztított ki. Panait Istrati „Russland nact“ című könyvében megemlíti, hogy a napszámokos bére arra sem elég, hogy egyszer jóllakjanak belőle. Tehát

konkrét megoldást a kollektívizmus sem nyújt. Az egyedüli megoldás útja az előbb tárgyalt két szélsőséges irányzat között vezet el.

A társadalom válságos helyzetét és az azokat felidéző okokat vizsgálva, különösen három tényezőt kell szemügyre vennünk: a magántulajdont, az igazságos munkabért s a társadalmi rendet.

A magántulajdon mai állapota elosztása, mikor óriási vagyonok egyesek kezében halmozódnak össze, nem igazságos és a közjó szempontjából türehtelen is. Magát a magántulajdont, mint olyat, mely gyökerét a természetjogból veszi, el kell ismerni. A jövő államának kötelessége tehát, ha egészséges állapotokat akar teremteni, hogy a magántulajdon mai elosztását megváltoztassa.

A magántulajdonnak fenn kell maradnia igazságos elosztásban.

de az az állam feladata, hogy annak kettős egyéni és szociális jellegét úgy szabályozza, hogy az egyén szolgálata mellett a közösség, a társadalom javát is szolgálja.

A második az igazságos bér kérdése. A munkásnak joga van oly bérhez, melyből rendszeresen megél családjával együtt, sőt szorgalommal és takarékosan bizonyos vagyonhoz is juthat. A családapák munkabére elégséges kell, hogy legyen az egész háztartás költségeire. A mai lehetetlen állapotnak meg kell szűnnie s a vállalkozóknak le kell mondaniuk a jövedelem bizonyos részéről. Mindenesetre a munkabérek s a velük ösz-

SZOVJETHÁZASSÁG ÜGYÉBEN

foglalt állást Aradváros vezetősége

Nem ismeri el a román hatóság a szovjethatóság előtt kötött házasságot Bonyodalmak a Moszkvában született gyermekek neveltetése körül —

Az aradi törvényszék figyelemre méltó megkeresést intézett Aradváros vezetőségéhez két fiugyermek ügyében, akiknek apja aradi illetőségű, román állampolgár volt ugyan, de gyermekei Szovjet-országra látta napvilágot. Babocs Sándor, mint orosz hadifogoly, 1918. végén Moszkvában kötött szovjet-házasságot feleségével, Kuxhausen Liviával, aki férjét hűségesen követte Aradra a viszonyok rendeződése után és világot sem jutott volna eszébe, hogy két egészséges fiugyermeküknek, Jánosnak és Ágostonnak, akik 1925—26-ban láttak Moszkvában napvilágot, a szovjet-házasság miatt még kellemetlenségük lesz annó 1933-ban az aradi hatóságokkal.

Pedig a kellemetlenség bekövetkezett. Babocs Sándor ugyanis, aki kicsinyke családjával a messzi Szovjetországból anyai viszonytagság után hazatért Aradra és itt elnyerte a teljes állampolgárságot, elfeledte, hogy Románia semmilyen viszonylatban ezideig nem ismerte el a szovjeturalmat és így törvényeink értelmében a szovjethatóságok előtt kötött házasságok is semmiek. Babocs Sándor egyáltalán nem gondolt erre még akkor sem, amikor a halál elszólitotta az élők sorából, itthagya orosz feleségét és két kis gyermekét. A magáramaradt asszony háztartási alkalmazottnak állott be az egyik aradi uricsaládnak, két kis gyermekét azonban beadta az aradi gyermekmenhelyre addig is, míg felnőnek és maguk is tudnak gondoskodni magukról.

Igen ám, de a gyermekmenhely sem arra való, hogy hat-hét éves gyermekeket lakással és kosztal ellásson. Kuxhausen Livia kénytelen volt az aradi törvényszékhez fordulni, hogy valamilyen uton igazoltassa gyermekei törvényes származását, valamint azon jogukat, hogy Románia területén tartózkodhatnak. A törvényszék álláspontja azonban az volt, hogy

szefüggő mezőgazdasági, ipari stb. cikkek árai között a helyes arányt meg kell állapítani.

Azokban sem a magántulajdon, sem a munkabér ilyen szabályozását

a társadalom mai formája nem tudja megoldani.

A társadalom mostani helyzetében az oligarchikus kapitalizmus az öklét rázó marxizmussal áll szembe. A mostani helyzettel ellentétben,

a jövő társadalmát függőlegesen tagolt, foglalkozásuk és közös érdekeik által összetartozó rendekbe kell szervezni.

Ilyenek lennének pl. a földművelők (östermelők), kereskedők, kis- és nagyiparosok, közigazgatási stb. rendje. Ezeknek a rendeknek helyi, megyei, tartományi bizottságaik lennének, melyek által az általános helyi közigazgatásban is résztvennének és így ott a rend érdekeit képviselnék, míg országos szervezetiük az egész foglalkozási rend gazdasági és társadalmi ügyeit intéznék. Hogy ez bekövetkezhessen, ahhoz felületlenül szükséges, hogy az állam magának most fenntartott és elég szerencsétlenül gyakorlott jogokból

a gazdasági és társadalmi vonatkozásukat az egyes hivatásrendek országos szervezeteire ruházza.

azaz saját ügyeikben messzemenő autonómiához juttassa azokat. Az állam csak a felügyelet és ellenőrzés jogát tarthatja fenn magának.

A közös, egymással érintkező kérdésekben is, az egyes foglalkozási rendek országos szervei döntenének közösen. Abban az esetben, ha egyes rendek között valamely kérdésben oly természeti nézeteltérések merülnének fel melyet megnyerni nem tudnának, az ellenérték áthidalására,

paritásos alapon működő állami munkaügyi bizottságnak

kell megadni a döntést. Tehát az egész társadalmat át kell szervezni, mert ha tovább tétlenül nézik a felelős körök, csak katasztrófa juthat. Mindenesetre az új rend máról-holnapra egy csapásra nem valósítható meg, de a fokozatos átmenetnek azonnal meg kell indulnia.

a szovjetházasság érvénytelen Románia területén, tehát Kuxhausen Liviát hiába vette el az ottani törvényes formák betartása mellett néhány Babocs Sándor aradi illetőségű román állampolgár: felesége és gyermekei orosz állampolgároknak tekintendők. Mivel azonban az ügyben emberi szempontok is közrejátszóttak, a törvényszék átiratban kereste meg Aradváros vezetőségét, hogy az mondja ki az elvi döntést: aradi illetőségű polgároknak lehet-e tekinteni Kuxhausen Livia gyermekeit, vagy nem? Ha aradiak, akkor Aradváros vezetőségének kell vállalnia fenntartásuk további költségeit a gyermekmenhelyen, ha pedig nem, úgy Babocs Sándor törvénytelen árvái sorsáról az állam tartozik gondoskodni.

Aradváros állandó választmánya csütörtökön délelőtti ülésén foglalkozott a kérdéssel és a fennálló törvényes rendelkezésekre való hivatkozással elvben kimondotta, hogy a gyermekek nem tekinthetők aradi illetőségű román állampolgároknak, mivel Babocs Sándor nem újította meg házasságkötését román anyakönyvi hatóságok előtt és így azt érvénytelennek kell tekinteni. A választmány véleményezése folytán tehát a két kisfiu neveltetési költsége nem a várost, hanem az államot fogja terhelni, viszont a gyermekek anyjuk nevét viselik, mert így akarta a sors forgataga, amely anyai bonyodalmat okozott már a világháború kitörése óta.

A. K. E.
álarcos, jelmezes-bál
január 14.

Bállroda 7—8 között: Bdul. Reg. Maria 18.

H I R E K

Egymillió lejes kártérítésre perli a várost a viaduknál szerencsétlenül járt iparos családja

A viadukt gyalogjárójánál történt súlyos szerencsétlenség ügyében ma érdekes beadvány érkezett az aradi járásbíróhoz. Pop Sándor dr. ügyvéd, aki a szerencsétlenül járt iparos családjának jogi képviselője, keresetet nyújtott be, amelyben egy millió lejes kártérítésre perli Aradvárost. A keresetben előadja, hogy a szerencsétlenség a város hibájából történt, mert nem gondoskodtak korlátról, vagy pedig valamely jelzésről, amely figyelmeztette volna a járókelőket arra, hogy vigyázzanak. Pop dr. arra kérte beadványában a bíróságot, rendeljen el helyszíni szemlét a viaduknál, a keresetben foglaltak beigazolására a bíróság a napokban dönt a kérelem felett.

A szerencsétlenség ügye foglalkoztatta a város állandó választmányát is, amelynek csütörtöki ülésén Nagy Sándor dr. és Velcssov Géza dr. alpolgármester tették szavá a történetet. Nagy Sándor dr. tanácsstag felkérte Muresan János városi főmérnököt, hogy ismertesse: mennyiben történt mulasztás a személyi biztonság biztosítására a vasúti átjárónál. Muresan János kifejtette, hogy az ideiglenesen emelt gyalog-átjárón szilárd és megbízható karfa van, amely alatt a gyermekek sem zuhanhatnak le, mivel még egy alsóbb keresztléc védi őket. Ezenfelül a palló szélén magas deszka-szalag hártja el azt a lehetőséget is, hogy sikos időben valakinek lába kicsusszék a gyalogjáróról. Az ismeretes szerencsétlenség a régi, szétszedett viaduknál történt, amelyet már jó ideje nem használnak. Velcssov Géza dr. alpolgármester javaslatára a városvezetőség elhatározta, hogy a szétszedett viadukt feljárójához is korlátot állítat, nehogy hasonló szerencsétlenségek megismétlődhessenek.

— **AZ ARADI KÖZLÖNY** legközelebbi száma a pénteki Vízkereszt-ünnep miatt, vasárnap reggel, a rendes időben jelenik meg.

— **IDÓPROGNÓZIS.** A köd további gyengülése, főként délen még esők és havazások, kissé fagypontra emelkedő hőmérséklet várható.

Dél előtt háromnegyed 12 órakor, matiné:

SELECT: MERÉNYLET AZ ORIENT EXPRESSSEN. Főszereplők: CHARLOTTE SUSA, FEE MALTEN, HEINZ KÖNECKE.

Délután 3, 5, negyed 8 és negyed 10 órakor:

CENTRAL: Premier. HAJNALI MERÉNYLET (Schuss im Morgengrauen) szenzációs, fordulatos, érdekfeszítő bűnügyi dráma. Főszereplők: KARL LUDWIG DIEHL, ERY BOS, THEODOR LOOS és PETER LORRE.

SELECT: Premier. KADETTEK. Nagyszabású, mindvégig lebilincselő katonadráma. GEORG JACOBY rendezése. Szereposztás: SEDDIN tábornok: ALBERT BASSERMANN, Helene a neje: TRUDE von MOLO, Malzahn lovaskapitány: JOHANNES RIEMANN, RUDOLF, Seddin tábornok fia az első házasságból: FRANZ FIEDLER. Az esküdtsek elnöke: FRIEDRICH KAYSSLER. 3 órakor 23 és 13 lejes helyárak.

— **Bucuresti kettős ünnepe.** Bucurestiből jelentik: A Vízkereszt ünnepét Bucurestiben szokatlanul nagy pompával és a hagyományos ünnepek keretei között ülik meg. Az uralkodó is részt vesz a Dumbovica partjára való felvonuláson, ahol megtörténik a kereszt vízbedobása. Az egyházi körmenetet katonai parádé követi. A Banca Nationala igazgató-tanácsának határozata értelmében a kettős ünnep folytán a bankok péntek déltől hétfő reggelig nem dolgoznak és ugyancsak szünetel a tőzsde is. A miniszteriumok és a közhivatalok ugyancsak hétfőn reggel veszik fel a munkát és hétfőn kezdődik meg a törvénykezési munka is a karácsonyi szünet után.

— **Lemondott a magyar külügyminiszter.** Budapestről jelentik: Puky Endre magyar külügyminiszter ma lemondott. Helyébe a kormány Kánya Kálmán berlini magyar követet ajánlja. Lemondott báró Wlassits Gyula a közigazgatási bíróság elnöke is, akinek helyét előreláthatólag a lemondott külügyminiszterrel töltik be.

— **Vége a karácsonyi szünetnek!** Bucurestiből jelentik: A közoktatásügyi miniszterium ma rendeletet adott ki, amelyben értesítette az ország összes elemi, közép, kereskedelmi és egyéb szakiskoláit, hogy a karácsonyi szünet követő tanítás hétfőn, január 9-én kezdődik meg.

— **Két napos munkaszünet a közhivatalokban.** Turic Caius görög keleti esperes csütörtökön délelőtt megjelent a városházán és egyházi szokás szerint a hivatali helyiségeket beszentelte. Pénteken és szombaton hivatali munkaszünet van valamennyi közhivatalban.

— **Lakbérmegeterítés a városi iskolák igazgatóinak.** A városi állandó-választmányhoz a városi iskolák igazgatói kérelmet nyújtottak be, amelyben lakbérmegeterítést kérnek természetbeni lakás helyett. Csütörtökön tárgyalta az állandó választmány négy iskolaigazgató kérelmét, amelyben az 1933. évre is kérték a lakbérmegeterítés kiutalását. A városvezetőség minden városi iskola igazgatójának, akik nem kaptak természetbeni lakást, fejenként havi 1600 lejt szavazott meg.

— **Eljegyzések.** Liczek Rózsika és Nagy Imre jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Palkovits Terikét eljegyezte ifj. Bogdán Gyula. (Minden külön értesítés helyett.)

Fehérneműek -- paplanok

legjobb gyártmány — legolcsóbb árak

Ruttkay & Botye

speciális fehérnemű tüzletben.

— **Ötvenezer lejes garanciát követel a város Szendrey Mihály színiigazgatótól.** Jégesi Károly dr. városi főügyész jelentést tett a városvezetőségnek, hogy Szendrey Mihály színiigazgató mindaddig még nem írhatta alá szerződését a várossal, mivel a szükséges 50.000 lejes garanciát nem tette le. Az állandó választmány olyértelenben határozott, hogy 14 napi záros határidőt ad a színiigazgató számára az előírt kaució letételére, melyet módjában van akár készpénzben, akár állampapírokban letenni.

Durva munka

— **Őn alkalmazottat keres, durva munkára? Mit ért ezalatt?**

— **Szobát felmosni, uccát seperni és számát inkasszálni.**

— **Nem fogadták el a sziguranca vezérigazgató lemondását.** Bucurestiből jelentik: Az utóbbi hetekben a lapok több ízben foglalkoztak Stangeicu tábornoknak a sziguranca vezérigazgatói állásáról való távozásával. A belügyminiszter ma kiadott nyilatkozatában megállapította, hogy a tábornok tényleg benyújtotta vezérigazgatói állásáról való lemondását és ezt a lemondást meg is ismételte és a saját kezdeményezésére mondott le. A belügyminiszterium a tábornok lemondását nem fogadta el, mert személye iránt a legnagyobb bizalommal viseltetik.

Régi aranyát, ezüstjét

beváltjuk legmagasabb napi áron, vagy átdolgozzuk modern fazonokra **Dukász Testvérek** arany- és ékszeráru üzemeiben Arad, Str. Gojdu 3.

— **A templomokat sem tiszteli a sovinszta tót püspök.** Nyitráról jelentik: Kmetykó püspök ma rendeletet adott ki, amelyben beszüntette a magyar miséket és a magyar szentbeszédet.

— **Átadtak Magyarországnak egy szökevény rendőrtisztet.** Budapestről jelentik: A magyar hatóságok ma átvették a román hatóságoktól dr. Baky József volt rendőrfelügyelőt, aki Magyarországon számos bűncselekményt követett el. Baky dr. később Romániába szökött és most adták ki a magyar hatóságoknak.

— **A zugligeti villamosszerencsétlenség vizsgálata.** Budapestről jelentik: A zugligeti villamosszerencsétlenség ügyében ma megkezdődött a vizsgálat. A tanúk azt vallják, hogy a kocsi elindulása után nyomban szédítő sebességgel haladt le a lejtőn, majd körülbelül hatvan méter távolságra repült. Gundel Mária állapotra reménytelen. A villamosársaság a kocsivezetőre, hártja a felelősséget a halálos szerencsétlenségért.

— **VIZKERESZT.** Pirosbetűsen, a Szeretet színével jelzi a naptár Vízkereszt napiát. Ez a nap tulajdonképpen csak a későbbi századok során kapta Vízkereszt elnevezését, eredetileg az Ujesztendő hatodik napja a Három királyok ünnepe volt... A betlehem-i Jászol előtt ezen a napon hajtottak tétet a távoll, hatalmas országok fejedelmek, akik a világ más-más táján lakó, messzi távol népek hódolatát hozták a Gyermek lábai elé...

Napkelet honából, a távol India misztikus földjéről indult utnak az egyik. Szemeivel egész életében az Eget kutatta és az Öröklét felé vezető utakat kereste lelki magányban megtisztult szelleme. A spirituális india Kelet égő hitét, istenkeresését hozta el a betlehem-i Kisdednek... A másik sötétbőrű, lángoló szemű fia Egyiptomnak, ahol a Kultura bölcsője ringott. A gulák árnyékában, a Nilus szent magányában temette el isteneit és évezredes türelemmel várt a Felkelő Csillagra, amely a Szeretet, a népek megértésének hajnalát jelenti... A büszke, porraiban is tenséges Hellasz fia a harmadik. Tiszta, tenkölt tekintetével a távol horizontot kutatva pillantotta meg a szikrázó fényben ég-boltra ivelő Csillagot, az új Hajnal, a Feltámadás üstökösét... Az emlékedett szellem fölényével, arcukon a mindentudók mosolyával indultak meg a Három Királyok a Csillag után... S gyermeki alázattal, szívükben a szeretet mindent felölelő, örök tüzevel borultak le a betlehem-i Kisded előtt. Az új Király előtt, akinek nem volt kardja, nem volt koronája, biborpalástja sem volt, csak a Jóakarát, Béke szelíd mosolya fényelt arcán... S a Három Királyok letették a Jászol elé kincsüket: aranyat, tömjént és myrrhát... Ahogy egymásra néztek, szemükből új hit sugárzott: az a hit, amely égi hitet ver a különböző népek, fajok és vallásfelekezetek fölött. A Megértés és Szeretet ragyogása.

21-én!

Nagy elite jelmezes álarcos-bál

21-én!

— **Legkellemesebb, legideálisabb, legenyhébb hasajtó a Solvo pirula.** Egy doboz 20 lej. Földes-gyógy-szertár.

— **Lelőttek egy menekülő kommunistát.** Bucurestiből jelentik: Ma hajnalban véres üldözés történt Bucurestiben. A hatóságok a legutóbbi kommunista mozgalmakkal kapcsolatosan már régebben nyomoznak Tellmann Ferenc ismert kommunista vezér után. A rendőrség emberei kinyomozták, hogy Tellmannnak a Veseliei-uccán levő munkás-stadion előtt találkozója van elvtársai-val akikkel együttesen kommunista megbeszélésre indul. A detektívek megjelentek a helyszínen, de amikor Tellmann meglátta őket, futásnak eredt. A rendőrök utánvetették magukat, majd revolverrel lövöldöztek a menekülő után. Tellmann több súlyos sebet kapott és életveszélyes állapotban a kórházba szállították. A rendőrség a kommunista-mozgalom ügyében tovább folytatja nyomozásait.

— **Kisgyermek tragédiája.** Alagról jelentik: Molnár Gyula tüzoltó felesége ma délen férjének ebédet vitt. Otthonhagyta három kisgyermekét és jól megrakta a tüzet, hogy a szobában meleg maradjon. Egy kiesett parázstól tűz keletkezett és a három kisgyermek megfulladt a hatalmas füsttől. Amikor a szülők a tragédiáról értesültek, kétségbeesésükben a kutba akartak ugrani és csak a szomszédok erőfeszítése akadályozta meg őket szándékuk keresztülvitelében.

— **Az aradi református egyház kéri a református vallású ifjakat,** hogy folyó hó 6-ikán, pénteken délelőtt 11 órakor, a templom elzárható részében megjelenni sziveskedjenek.

— **Százmillió értékű ékszerek egy színházi premieren.** Erről közöl érdekes cikket a Délbáb új száma, amely minden színházi, film és rádió-eseményről beszámol. Pompás illusztrált rádióműsorok, cikkek, riportok, képek, egyfelvonásos szindarab, folytatásos regény és keresztrejtvény teszi váhozhatóvá a népszerű képeslapot. 10 lej hetenként, egyszer jelenik meg.

Városi tanácsos nem lehet városi szállító

Az állandó választmány érdekes határozata. Érdekes jogi vita folyt le csütörtökön délelőtt a városi tanács állandó választmányának ülésén a nyilvános versenytárgyalással kapcsolatosan, amelyet Aradváros főorvosi hivatala tartott a városi közegészségügyi intézmények 1933. évi gyógyszerellátása ügyében. Amint Cucu Vazul dr. városi főorvos a bizottságnak bejelentette, a versenytárgyalásra két ajánlat érkezett: az egyik Omescu Cornel aradi gyógyszerésztől, a másik az Anghel-gyógyszertártól. Mivel Omescu ajánlata kedvezőbb volt a versenytárgyalási bizottság ezt véleményezte volna elfogadásra. Ekkor azonban az a jogos aggodalom merült fel, hogy vajon elfogadhatja-e a város Omescu ajánlatát, aki — mint ismeretes — a legutóbbi interim-bizottság aktív tagja volt és nem összeférhetetlen-e a bizottsági tagsággal, hogy az egyik városvezető szállítója legyen a városnak...? Ennek a kérdésnek átgondolása után a bizottság nem határozott érdemben Omescu ajánlata felett sem, hanem a közben visszahelyezett tanács állandó választmánya elé terjesztette jóváhagyás végett.

Az állandó választmányban a kérdés felett eleven vita fejlődött ki, amelyben Borneas Gyula, Ursu János, Jegesi Károly dr. városi főgyógyász, Botioc Elek dr. polgármester vettek aktív részt. A vita során tisztázást nyert, hogy a versenytárgyalás után Omescu benyújtotta lemondását a tagságáról, de viszont ez az utólagos intézkedés már nem változtatható a helyzeten. Az állandó választmány felkérte a városi főgyógyászt, hogy a kérdés jogi vonatkozásait mielőbb tisztázza: addig azonban, amíg ez megtörténik, elhatározták, hogy a városi egészségügyi intézmények gyógyszerellátását szabad kézből, a mutatkozó szükségleteknek megfelelően fogják beszerezni.

— **Meghalt Coolidge.** New-Yorkból jelentik: Calvin Coolidge, az Egyesült-Államok egykori elnöke, ma, hatvanegy éves korában elhunyt. Coolidge-t két ízben választották meg az Egyesült-Államok elnökévé.

— **Reiner Irén temetése.** Általános részvét mellett, nagyszámu gyászoló közönség kísérette ki utolsó útjára ma délután 2 órakor Reiner Irént, a Nagy Farkas-cég értékes munkásságáról közismert tisztviselőjét. A nagyműveltségű finomlelkű urinő közkedvelt tagja volt Arad társadalmának és az a nagy részvét, amely elhunyt alkalmából a legszélesebb körben megnyilvánult, bizonyítja annak, hogy Reiner Irénnel egy értékes, munkás, hivatása magaslatán állott ember távozott az élők sorából. A temetésen Arad kereskedőtársadalmának nagy számban képviseltette magát és a társadalmi élet előkelőségével, vezető egyéniségei is megjelentek. A koporsót az elhunyt hivatalnok-társai állották körül, ők kísérték a gyászoló családdal együtt utolsó útjára Reiner Irént. Dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi emelkedett hangon, mélyen átgondolt és klasszikus felépítésű gyászbeszédet mondott, majd a kitűnő templomi énekkar bucsuztató éneke mellett megindult a temetési menet a sírhoz, ahol Reiner Irén örök nyugalomra talált. Az elhunyt tisztviselőnő fiúvére, Reiner Béla fakereskedő és nővére, Partin Valérné gyászolják.

— **A gyermekvédelem problémái** külföldön az állam és társadalom állandó érdeklődésének tárgyai. Új meg új gondolatok és újabb és újabb intézmények a kifejezői ennek az érdeklődésnek. A gyermekvédelem kérdései nálunk sem idegenek, de a feleletadással intézményeink mögötte maradnak a külföldieknek. A Kölcsey-Életiskola ezt az életbevágó gondolatanyagot tűzte ki január 11-ikére előadásul és előadója lesz Gabos Jenő dr., aki előadásokkal és sajtócikkekkel már sokszor irányította a közérdeklődést intézmények felé, amelyek a társadalom egészséges fejlődéséhez szükségesek. A gyermekvédelem intézményei a mostani átmeneti időben mindenél fontosabbak. Gabos Jenő dr. előadása szerdán az Iparos Kulturházban közérdeklődést fog kielégíteni.

— **Cáfolják az olasz-albán vámunió híret.** Tiránból jelentik: A külföldi lapok teljesen alaptalanul olyan híreket közöltek, hogy Albánia és Olaszország között vámunió jött létre. Ezeket a híreket az albán kormány legerélyesebben cáfolja.

— **Kémkedési pör Szabadkán.** Szabadkáról jelentik: A szabadkai törvényszék ma foglalkozott Silberleitner Ferenc tekintélyes szabadkai gyógyszerész perével, akit az ügyészség kémkedéssel és egyéb államellenes bűncselekményekkel vádolt. Silberleitner a törvényszék csupán kémkedésben találta bűnösnek, ezért egyévi fegyházra ítélte. Érdekes megemlíteni, hogy a kémkedésre vonatkozó tárgyi bizonyítékok között csupán egy, a gyógyszerész lakásán talált fényképezőgép, valamint a fényképezéshez szükséges vegyszerek és egyéb olyan vegyi anyagok szerepeltek, amelyeket bármely gyógyszerész lakásán meg lehet találni. Ezeket a vegyszereket egyszerűen vegytintának minősítették. Az ügyészség súlyosbításért, a vádlott pedig a bűnösség megállapítása miatt felebbezett.

— **Hellas bálrendező-bizottság közli:** hogy Hellas pártoló- és rendes tagoknak külön meghívót nem küldött, ezek természetesen meghívó nélkül is megjelenhetnek. Akik a meghívóra igényt tartanak, jelentkezzenek Krauss Radio-cégnél, Minorita-palota.

— **Dr. Moldovan Stella és dr. Váró Zoltán címtábla-peré.** Mára tüzte ki az aradi járásbíró dr. Moldovan Stella aradi ügyvéd és dr. Váró Zoltán ügyvéd közötti per tárgyalását. Mint részletesen megírtuk, az aradi ügyvéd havi tízezer lejes kártérítést követel Váró Zoltán dr.-tól, azzal az indoklással, hogy levétette, mint háztulajdonosa, címtábláját a házról. Az elmúlt tárgyaláson a felperest képviselő Cucu Aurel egyik furcsa megjegyzése miatt, éles szóváltás keletkezett Cucu és Váró Zoltán dr. között és kölcsönösen feljelentést tettek egymás ellen az ügyvédi kamaránál. Ilyen előzmények után tüzték mára a tárgyalást, amelyen Moldovan Stella dr. újabb öt tanút jelentett be. A bíróság erre február másodikára halasztotta a tárgyalás folytatását.

— **Aranyérmé és az evvel járó béldugulás,** repedés, kelés, gyakori vizeletelési inger, derékfájás, mellszorulás, szívdobogás és szédülési rohamoknál a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata kellemes megkönnyebbülést eredményez. — A belső bajok orvosai az igen enyhe hatású Ferenc József vizet sokszor mindennapi használatra reggel és este egy-egy fél pohárnyi mennyiségben rendelik. A Ferenc József keserűvíz gyógy szerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Teadelután a Mérnökszövetség aradi tagozatában.** A Romániai Mérnökszövetség aradi tagozata e hó 21-ikén délután öt órai kezdettel nagysikerűnek ígérkező teadelutánt rendez. a volt Acsev-palotában (Bulevardul Regele Ferdinand No. 4.) lévő helyiségében. A teadelutánra szóló meghívókkal bármelyik aradi mérnök, vagy építész készséggel szolgál.

— **Fogászati hír.** Feleségem, Frida D'Moujaléd elhalálozván, a fogászati praxist (volt Orczy-ucca 3.) tovább folytatom. Szives további pártfogást kér Moujaléd.

URÁNIA

Pénteken, szombaton

délelőtt 11 és fél órakor

Pinty és Ponty legújabb kalandjai.

Délután 3 órakor matinéhelyarákkal, este 5, 7¹/₂ és 9¹/₂ órakor rendes helyarákkal:

Nagy premier!

Fodor László vigoperettje:

A templom egere

Grete Mosheim, Hans Thimig, Paul Hörbiger a főszerepben.

— **Leszerelt telefonkészülékek az aradi városházán.** Aradváros költségvetésének dologi kiadásait a lehetőség szerint redukálják. Ennek a racionalizálásnak esett áldozatul három telefonkészülék is, amelyeknek előfizetése 15.000 lejt tett ki. Botioc Elek dr. polgármester intézkedésére csütörtökön leszerelték a Kulturpalota igazgatójának, az alpolgármesteri hivatalnak és a városi főorvosi hivatalnak a telefonkészülékeit.

— **A vendéglős-bál szépségversenyének eredménye.** A nagy siker jegyében lefolyt vendéglős-bálon a késő éjszakai órákban került sor a szépségversenyre, amelyet Velici Flóriánné nyert meg, a második Mészner Margit, míg a harmadik Csényi Jánosné lett. A szépségverseny után az összetett táncversenyt bonyolították le, amelynek győztese Epstein Sándorné és Veigl Mátyás, a második helyen Riegler Margit és Kemka Károly-pár végzett, a harmadik pedig Mészner Margit és Tusz Károly lett.

— **A Bridge-szövetség hírei.** Ma jár le a január 8-iki vegyepáros verseny nevezési határideje. Bár igen nagy a versenyen résztvevni óhajtok száma, a Bridge-szalóban levő nevezési ívet mégis sokan még nem írták alá. A verseny rendezője ismételen kéri tehát azokat a versenyzőket, akik részvételi szándékukat még nem jelentették be, hogy ezt a mai estig okvetlenül pótolják, mert a nevezési határidő meghosszabbítása technikai okokból nem lehetséges.

— **Rendőrségi hírek.** Anka Józsefné feljelentést tett Lakatos Flori cigányasszony ellen, aki tőle több száz lejt ellopott. A cigányasszonyt őrizetbe vették. — Cirmai János Calea Fiului 51. számú házában lévő majorságába ismeretlen tettesek betörték és onnan baromfiakat loptak el.

— **A leghíresebb divatszokértők** évenként több ezer toalett rajzát készítik el Párisban. Ezek közül a legjobbakat minden számában leküldi a Párisi Divat, amely a legnépszerűbb és a legolcsóbb magyar divatlap. Külön kézimunkaív-melléklet, rengeteg jótanács asszonyoknak, lányoknak, ételreceptek, sok hasznos és szórakoztató olvassivaló van a Párisi Divat-ban. 25 lejt havonta egyszer jelenik meg.

— **Életbiztosítási kötvényt kapnak Tolnai Világlapja előfizetői.** Tolnai Világlapja, amely három és fél évtizede sok százezer embernek nyújtott nemes szórakozást, mert páratlan kedvezményben részesíti előfizetőit. Mindazok, akik havi 1 pengő 28 fillérrel előfizetnek a lapra, egy életbiztosítási kötvényt kapnak teljesen díjtalanul. Ebben a kedvezményben mindenki részesülhet, aki még nem töltötte be 55-ik életévét. Részletes tájékoztatást a kiadóhivatal; Budapest, VII., Dohány-ucca 12. küld.

— **Az „Astra” kulturális egyesület Szabadegyetemén,** az idei téli előadások sorrendjében változás állott be. Az első előadást, amely január hó 8-ikán, vasárnap délután 5 órakor lesz a Kulturpalota nagytermében dr. Coriolan Petranu egyetemi tanár tartja „Művészet a Balkánon (Arta in Balcani)” címmel. Az előadást vetített képekkel illusztrálják. Belépés díjtalan.

— **A Köz- és Magánalkalmazottak Nyugdíjgyűlése** folyó hó 8-ikán, vasárnap délelőtt 10 órakor hivatalos helyiségében (Bul. Regele Ferdinand 52.) választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagok teljes számban megjelenését kérjük. Felhívjuk tagtársaink figyelmét arra, hogy az életbenléti igazolványok láttamozásához, személyazonossági igazolványukat vigyék magukkal. Felhívjuk egyben Zborovszky Pál, Darla Péter és Krazmanik M. nyugdíjasokat, hogy nyugdíjuk felvétele végett a CFR központi pénztáránál sürgősen jelentkezzenek.

— **Dr. Lakatos szanatóriuma.** Baden bei Wier, a téli idényben, dacára a teljes üzemnek, mérsékelt áron ad teljes ellátást, betegeknek és üdülőknek. Az összes gyógykezelés, külön szívosztály dr. Singer Richard egyetemi m. tanár vezetése alatt. — elsőrangú diétás konyha, szórakozások és saját hangos mozi állanak rendelkezésre.

Mindenki figyelmébe!

Magyar okiratok román nyelvre való hiteles fordítását, kérvények, beadványok és nyomtatványok román szövegűzés és fordítások hitelesítését eszközöl

Mitra I. Sándor, törvényszéki hites román-magyar, magyar-román fordító és tolmács ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 5. (Az udvari an jobbra).

MEGHALT

zelenei BOROS JUSZTINA,
akiről másfél évtizeden át gondoskodtak há-
lás aradi tanítványai

Csütörtökön hajnali 4 órakor az egyik aradi szanatóriumban elhunyt zelenei Boros Jusztina nyugalmazott polgári iskolai tanárnő. Boros Jusztina halála városszerte nagy és őszinte részvétet keltett. Az idős, nyugalmazott tanárnő általános közszeretettel élte le csendes napjait. A Minorita-bérpalota fennállása óta a házában lakott, ahol minden nap hűségesen felkeresték tanítványai, akik ragaszkodásuknak és tiszteletüknek olyan példáját adták, amely valóban dicséretükre válik életük végéig. Boros Jusztina, akit senki sem szólított másképp, mint „Jusztinéné”, évtizedeken keresztül nevelte az ifjúságot Aradon és élesztgette a tudomány szent lángját növendékei lelkében. Az impériumváltozások nem tett esküt ezért elvesztette állását. Midőn ez bekövetkezett, volt tanítványai, akik ma már boldog családanyák, bizottságot alakítottak, amelynek tagjai kötelességüknek tartották azt, hogy szeretett tanárnőjüknek élete végéig biztosítsák ugyanazt a jómódot, amelyben addig élt.

Másfél évtizeden keresztül gondoskodtak volt tanítványai Boros Jusztináról, aki soha nem nélkülözött és csendes visszavonultságban, megelégedettségben élte le napjait. A Minorita-rendház díjmentes lakást adott „Jusztinéné”-nek, aki a katolikus hitélet fellendüléséért s a szociális egyesületek megalakításáért szünet nélkül, fáradságot nem ismerve dolgozott. Buzgó munkája nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Aradon az első szociális és hitbuzgalmi egyesületek megalakultak. A Minorita-templom felépítése után a rendnek nem maradt pénze arra, hogy a templomot berendezze. Ekkor Boros Jusztina vette kezébe a templomberendezés ügyét és bizottságot alakított, amely rövid időn belül összegyűjtötte a szükséges összeget.

Boros Jusztina egész életét a tudomány, a jótékonykészségi akcióknak és szociális tevékenységnek szentelte és ezzel a legszeisebb társadalmi körök becsülését, tiszteletét vonta magára. Tanítványainak munkatársainak szeretete képezte minden örömet és boldog volt ha tanárnő kollégái, tanítványai felkeresték. Néhány év előtt súlyos vesebaj támadta meg, amelyből kifolyólag látását is elvesztette. Azonban nem zúgolódott s utolsó napjáiig derűs, békés, megelégedett maradt. Karácsony első napján, midőn az Oltáriszentséget magához vette, a templomban megcsuszott és elvágódott. Olyan szerencsétlenül esett el, hogy lábát eltörte s be kellett szállítani az egyik szanatóriumba. A 75 éves, idős uriaszony legyengült szervezete nem bírta ezt az újabb megpróbáltatást: napok óta nem volt képes táplálékot venni magához s ma hajnalban szenvedéseitől megváltotta a halál. Temetése pénteken délután 4 órakor lesz a felsőtemető halottasházából. Boros Jusztinát, Arad kedves „Jusztinéné”-jét, a legőszintébb részvét kíséri utolsó útjára.

A hadügyminisztérium késedelmessége miatt kilakoltattak egy aradi fakereskedőt

Érdekes háttérű lakbérper az aradi járásbiróság előtt

Az aradi járásbiróság ma egy kilakoltatási perben hozott ítéletet, amelynek szenvedő szereplője Grünfeld Sámuel aradi fakereskedő. A kereskedőnek milliós követelése áll fenn az állammal szemben és most mégis kilakoltatták, mert nem bírta házbéretet fizetni.

A keresetet dr. Szalay Mátyas aradi ház tulajdonos nyújtotta be, aki házbéret tartozás fejében kérte Grünfeld kilakoltatását, valamint kérte a bíróságot, ítélje meg a hátralékos 4360 lej-házbéret. A tárgyaláson Grünfeld előadta, hogy öt millió lejes követelése áll fenn a hadügyminisztériummal szemben és most folyik a per. A legnagyobb anyagi zavarokba kergette

Váratlan fordulat történt az egykori aradi textil-nagykereskedő többmillió adóeltitkolási ügyében

Súlyosító adatok kerülnek rövidesen a vizsgálat birtokába — Különös nyomozás indult Váradon — Újabb leleplezésre készül egy aradi ügyvéd

Általános feltűnést keltett az Aradi Közlöny híradása, amelyben beszámolt arról, hogy Deutsch Aladár volt aradi textilnagykereskedő ellen az aradi pénzügyi hatóságok vizsgálatot vezettek be adóeltitkolás címén. Mint beszámoltunk róla, a vizsgálat levezetésével megbízott Taranu Viktor pénzügyi vezérfelügyelő három évre visszamenőleg vizsgálta felül Deutsch Aladár üzleti könyveit és megállapította, hogy

három millió lej forgalmat jelentett be, a tényleges 14 millió lej helyett. A vezérfelügyelő három millió lej pénzbírság kirovását javasolta a pénzügyminiszteriumnak, amelynek már el is küldötte a felvett jegyzőkönyveket.

A pénzügyi hatóságok intézkedésére ma zár alá vették Deutsch Aladár nagyváradi ingatlanait, valamint áruaktárát. A nagyváradi jelentések szerint külön vizsgálat indult meg arrafonatkozólag is, hogyan jutott a volt aradi nagykereskedő a nagyváradi Marmorosch-Blank épületéhez.?

Ítéljük meg, hogy ma délelőtt egy ismert aradi ügyvéd kereste fel a pénzügyigazgatóságot és Taranu Viktor vezérfelügyelő után érdeklődött. Közölték az ügyvéddel, hogy a vezérfelügyelő Bucarestben tartózkodik és előreláthatólag, csak

szombaton érkezik haza. Az ügyvéd erre kijelentette, hogy szombaton jelentkezik a vezérfelügyelőnél. Beavatottak szerint

az ismert ügyvéd adatok birtokába jutott, a melyek Deutsch Aladár eddig még fel nem derített adóeltitkolásáról adnak bizonyítékot

és ezeket akarta egy feljelentés kíséretében a vezérfelügyelőnek átnyújtani. Az Aradi Közlöny munkatársa az ügyben beszélgetést folytatott az ismert ügyvéddel, aki a következőket jelentette ki:

— Tény, hogy súlyos adatok birtokába juttam, amelyeknek alapján a vezérfelügyelő hazaérkezése után nyomban megteszem a feljelentést Deutsch Aladár ellen. A benyújtandó adatokkal igazolni kívánom, hogy

a volt aradi nagykereskedő sokkal nagyobb összeget vont el az adózás alól, mint azt az első vizsgálat megállapította és így előreláthatólag a büntetés végösszege is sokkal nagyobb lesz.

Aradon nagy érdeklődéssel várják az általában ismert nagykereskedő ügyének további fejleményeit.

SPORT KÖZLÖNY

Elefveszélyes ünneplésben részesítették a Bocskayt Palmiban meg kellett szöktetni a játékosokat — Németországban folytatja turáját a Bocskay

A debreceni Bocskayt renklivilli szeretettel ünnepelték Sziciliában. A csapat öt mérkőzést játszott, ebből négyet megnyert és csak utolsó meccsét veszítette el, amikor utazással töltötte a játék előtti éjszakát.

Az ünneplés az olasz felszigeeen, Kalábria déli csucsán, a Földközi tenger partján fekvő Palmi nevű városkában érte el tetőfokát. Ebben a városkában sohasem járt külföldi csapat, a Bocskay — Palmi meccs volt a város első nemzetközi mérkőzése.

A forró fogadtatás nem ártott meg a csapat formájának, a kisméretű hegyi pályán, amelynek csak egyik oldalán van tribün, másik oldalát há-

zak szegélyezik, amelyeknek ablakai és erkélyei ingyenpublikummal teltek meg. 4:0-ra győzött a Bocskay.

A mérkőzés után a közönség díszmenetben kísérel a debreceni fiukat a városházára, ahol a polgármester üdvözlőbeszédet mondott. A Bocskay nevében dr. Létay főtitkár csikóbőrös kulacsot nyújtott át a polgármesternek, aki viszonzásul remek vermmittal vendégelte meg a csapat tagjait.

A Bocskay a napsütéses Sziciliából a németországi télbe indult. Január 6-án Würzburgban, 8-án Schyeinfurtban játszanak a debreceniek.

Nemzetközi ski-verseny Innsbruckban az 1933-as világbajnokságokért.

Az aradi résztvevők február 4-én indulnak

A Nemzetközi Ski-szövetség (FIS) párisi kongresszusán elhatározta, hogy ez évben egy helyen központosítja a ski-sport minden ágában a világbajnokságért rendezett versenyeket. A ski-sport történetében ez lesz az első eset, hogy a bajnokságokért megvívott küzdelmekben 33

nemzet legjobb skisportolói egy helyen fognak találkozni. A versenyt Innsbruckban tartják meg február 6—13. között a következő programmal:

1. nap a) futóverseny férfiak részére 2000 méteres esésű pályán, b) futóverseny nők részére 1000 méteres esésű pályán. 2. nap tartósági verseny 50 kilométeres pályán. 3. nap sikkfutás 18 kilométeren. 4. nap slalom-futás nőknek és férfiaknak. 5. nap ugratóversenyek. 6. nap staféta verseny 40 kilométeren. 7. nap kombinált ereszkedő és slalom-futás nőknek és férfiaknak. 8. nap kombinált sikkfutás és ugróverseny.

Az egész világ sportköreiből lázasan készülődnek a versenyre és a sportbarátok is ezrével fogják felkeresni Innsbruckot a világ minden tájáról. Annál is inkább, mert Innsbruck és vidéke februárban tündéri téli pompában csillog. A wieni rádióállomás helyszíni közvetítést fog adni a verseny számairól, amit a német, svájci, francia és norvég állomások is átvesznek.

Romániából külön és olcsó társasutazás fog indulni Innsbruckba és Bécsbe. A csoport február 4-én reggel fog indulni Curtici-on át, résztvesz a ski-verseny teljes programjában és február 14-én éjjel érkezik vissza az országba. Résztvételi díj 8250 lej, minden költséget beleszámítva. A társasutazás a Wagons-Lits-Cook rendezésében megy. Részletes prospektussal és felvilágosítással a ski-versenyben való esetleges részvételtől kiadóhivatalunk is készségesen szolgál mindenkinek.

GRAND HOTEL

St. Moritz
Svájc.

leggyönyörűbben fekvő szállodája.
Hó, lég, havasok paradicsoma.

St. Moritz

300 tökéletes komforttal berendezett szoba, hallal, tánctermek, apartementek, fürdőszobák. — A leg-tökéletesebb kényelem. — Külön jégpálya.
Mélyen leszállított árak!

Az aradi TEBE kötszövőgyár leállította üzemét

Kétszázharminc munkást elbocsátott — A kontingentálás katasztrófális következménye

Az aradi TEBE kötszövőgyár ma délelőtti értesítette a munkaiügyi inspektorátust, hogy üzemét leállította és ezzel egyidejűleg az ott foglalkoztatott 230 munkást elbocsátotta. A gyár leállításának igen érdekes előzményei vannak:

A TEBE még december hónap elején két vagon nyersárut rendelt külföldről. A két vagon külföldi áru december 24-én érkezett meg az aradi vámhivatalhoz, amely azonban már nem adhatta azt ki a gyárnak, mivel időközben megjelent a kontingentálási törvény. A kontingentálás következtében ugyanis egyes államokból tilos a nyersanyagok behozatala, illetve ez csakis az ugynevezett kontingentálási bizottság engedélyével történhetik meg. A TEBE igazgatósága minden lehetőséget elkövetett, hogy a vámhivatal a nyersanyagot kiadja, így többek között Popescu Péter munkaiügyi vezérinspektort is megkérte közbenjárásra. Mivel azonban eredményre nem sok remény mutatkozott, feldolgozandó nyersanyag hiányában az üzem kénytelen volt munkáját beállítani. A mai nappal tehát a munkanélküliek hatalmas táborába újabb néhány száz szerencsétlen emberrel szaporodott Aradon.

Tebenned bíziam Uram s meg nem szegyenülök mindörökké.

Az aradi Jézus Szive-társulat, az összes hitbuzgalmi egyesületek nevében is mély megilletődéssel jelenti, hogy

Boros Jusztlina

volt polgári leányiskolai tanárnő, a Pro Ecclesia et Pontifice pápai érdemrend tulajdonosa.

az összes katolikus hitbuzgalmi egyesületeknek alapításuktól fogva lelkes, vezető tagja, hosszas, de keresztényi megadással és példás türelemmel viselt betegség után, a haldoklók szentsége s a Szentatya külön áldása által megerősítve és megvigasztalva, folyó hó 5-ikén hajnali fél 4 órakor, 74 éves korában visszaadta nemes lelkét Tercintő-jének.

Boldogult testvérünk földi maradványait folyó hó 6-ikán délután 4 órakor a fejsöttemető halottasházából helyezték a családi sírboltban örök nyugalomra, az engesztelő szentmise áldozatot pedig folyó hó 7-én délelőtti 10 órakor fogjuk az Egek Urának bemutatni.

Égész életében az Ur földi országának terjesztésén dolgozott — értékes fáradozásáért legyen jutalma a mennyország.

Arad, 1933. január 5.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Elutasította a minisztérium a faexportszindikátus alapszabályait

Ujabb akció a kényszerszindikátusba való tömörülés ellen.
A román delegáció otthagya a milánói fakonferenciát —

A romániai favállalatokat és főleg a fa-exportör-köröket *ujabb szenzációs események foglalkoztatják*, amelyek közvetlen összefüggésben állanak azzal a *milánói nemzetközi konferenciával, amelyet faexportban érdekelt államok tartottak*. A milánói konferencián Románia is képviseltette magát és ennek a delegációnak az élén Petre Ion, az Autonom Erdőpénztár (CAPS) helyettes vezérigazgatója állott. Annak ellenére, hogy a konferenciának csupán teoretikus jellege volt, azt — éppen a nemzetközi kereskedelem terén fennálló nehézségek és korlátozások miatt — faipari körökben általános érdeklődés előzte meg. A konferencia azonban eredmény nélkül zárult: *a román delegátusok visszavonultak a tanácskozássokról, mivel a konferencia határozatait nem kívánták magukévá tenni*. A visszavonulás tulajdonképpen okairól, az előzményekről eddig még semmi sem szivárgott ki és ez a körülmény sok találgatásra, kombinációra adott alkalmat.

A román delegáció visszavonulása és váratlan hazaérkezése nagy feltűnést keltett

és általános érdeklődéssel várják annak a referátumnak a nyilvánosságra kerülését, amelyet *a kiküldöttek holnap nyújtanak át a kereskedelemügyi miniszternek*. A delegáció tagjai mindaddig nem hajlandók semminemű nyilatkozatot tenni, ameddig a referátumot a miniszterhez el nem juttatják.

A román kiküldöttek hazatéréseével kapcsolatban újból felmerült a hazai faipar szindikalizálásának sokat vitatott kérdése. Az *Aradi Közlöny* nemrégiben megemlékezett arról, hogy a kormány a favállalatok tiltakozása ellenére a CAPS égisze alatt szindikátust akar

létrehozni, amely *monopóliumot kapna a faexportra*. Így tehát

csak a szindikátus tagjai vehetnének részt a fakivitelenben.

Annakidején jelentettük azt is, hogy a fa-érdekeltségek újabb, erélyes, tiltakozó memorandumot terjesztenek a kormány elé, amelyben rávilágítanak arra a lehetetlen helyzetre, amelyet a szindikátus megvalósítása jelentene. *Ezt a memorandumot most el is jutatták Maniu Gyula miniszterelnökhez és Voicu-Nitescu földművelésügyi miniszterhez.*

A szindikátus megalakítására a CAPS kapott a földművelésügyi minisztériumtól megbízást. Az erre vonatkozó tárgyalások meg is indultak, de *a favállalatoknak csak egy jelentéktelen töredéke mutatott hajlandóságot arra, hogy a megalakítandó szindikátusba belépjen*. A szindikátus megalakításával kapcsolatos legújabb és legérdekesebb esemény azonban kétségtelenül az, hogy

a CAPS által elkészített alapszabályokat a földművelésügyi minisztérium nem hagyta jóvá.

Így tehát új alapszabálytervezetet kell készíteni. A bucaresti-i Kereskedelmi és Iparkamara egyébként magára vállalta az ellentétek elsimítását és ennek érdekében *ujabb alakuló közgyűlésre hívta össze a favállalatokat. Ezen a közgyűlésen azonban egészen érthetetlenül a CAPS nem képviseltette magát*. A helyzet tehát jelenleg teljesen bonyolult s a favállalatok előreláthatólag újabb lépéseket tesznek a kormánynál, amelyet *erélyes közbelépésre kérnek*, annál is inkább, mert ez a sok huzavona, bizonytalanság, a vállalatok kényszerszindikátusba való tömörítése mindent szolgálhat, csak éppen — *a romániai faexport érdekeit nem.*

Közös irodát létesítenek az aradi ipari szindikátusok

Az aradi ipari szindikátusok elnökei tegnap este tanácskozássra ültek össze az Iparosok Otthonban, hogy megtárgyalják a szindikátusi élet intenzívebbé tételének lehetőségeit. Az értekezleten a következők vettek részt: *Adoc Ákos*, a cipészek szindikátusának elnöke, *Baranyi Ferenc*, a férfiszabók szindikátusának elnöke, *Birkenheuer Péter*, a borbélyok és fodrászok szindikátusának elnöke, *Illés István*, a női szabók szindikátusának elnöke, *Koncsek Jakab*, a csizmadiák szindikátusának elnöke, *Kun József*, az órássok és ékszerészek szindikátusának elnöke, *Kron Lénárd*, az építőiparosok szindikátusának elnöke, *Nagy Géza*, a fényképezészek szindikátusának elnöke, *Reinhart Gyula*, az asztalosok szindikátusának elnöke, *Scholtz Károly*, a sütőiparosok szindikátusának elnöke. Rajtuk kívül résztvettek még az értekezleten *Bakács Miksa*, *Moskovitz Izidor* és *Zombory Gyula*.

Az egybegyűltek elhatározták, hogy az aradi ipari szindikátusok federációjának vezetése mellett közös irodát létesítenek, ahol az iparosok bejelenthetik sérelmeiket és ahol bármilyen iparos-ügyben tudakozhatnak. Az iroda közbenjár a sérelmek orvoslása érdekében, ugyanakkor pedig elvégzi az iparosok adóvalomásainak, adófellebbezéseinek benyújtását és az iparosságnak minden ügyes-bajos dolgában segítségére siet. Az irodának külön ügyésze és titkára lesz. A határozat értelmében az egyes szak-szindikátusok a jövő hét folyamán közgyűlést tartanak és ezeken az üléseken nevezik meg azokat, akiket képviselőikben a federációba küldenek. Ugyanekkor döntenek afelől is, hogy miképpen teremtsék elő az iroda fenntartásához szükséges anyagi bázist,

= A mai hetipiac árai. Tojás darabja 1.40 — 1.80, kövér liba párja 140—280, sovány liba 80—140, kövér kacska 80—140, sovány kacska 40—60, csirke 30—60, mehénturó kilogrammja 8—10, vaj 60—80, tej 4—5, tejfel 20—25 literje, kel 2—3, bab 5—6, hagyma 4—5, fokhagyma 12—14, alma 5—10, savanyu káposzta 5—6 lej. Terményárak: Buza métermázsája 620—630, árpa 270—280, zab 260—270, tengeri 160—180 lej. Élőállatok: Szarvasmarha kilogrammja 7—9, borjú 12—14, sertés 12—17 lej. Takarmányárak: Széna métermázsája 110—120, lucerna 160—180, szalma 50—60 lej. A mai gabonapiacra általában rendkívül gyenge üzlet alakult ki. Ez főleg annak tudható be, hogy a közbeeső ünnep miatt a hetipiacot nem pénteken, hanem csütörtökön tartották meg. Buzában alig volt felhozatal és sokkal kevesebb buza került a mai hetipiacra, mint máskor a leggyengébb piaci napokon. Buza ára 590—630, míg az ó-buzáé 650—680 lej között váltakozott. Tengeriben valamivel élénkebb üzlet mutatkozott, de a felhozatal itt is minimális volt. A tengeri ára 160—180 lej között mozgott. A körösvölgyi földművesek ma nem jelentkeztek tengeri-vevőként és a készletet főleg egy aradi szeszgyár vásárolta fel. Az árpa és a zab szintén igen kis mennyiségben kerültek a mai hetipiacra, a tókmag, amelynek felhozatala szintén gyenge volt, 380 lejes áron kelt el.

— A Wiener Wirtschafts Woche, Szemere Pál kiűnően szerkesztett bécsi közgazdasági hetilapjának legújabb száma vezetőhelyen Emanuel Weidenhoffer osztrák pénzügyminiszter értékes cikkét közli. A gazdag közgazdasági anyagon kívül a lap külön mellékletben foglalkozik Románia gazdasági helyzetével. A melléklet érdekes cikkeket Manolescu Mihály volt miniszter és bankkormányzó, Argetoianu volt pénzügyminiszter és Kaufmann Oszkár, a Banca de Credit igazgatója írtak.

Az új forgalmiadó-törvény ismertetése

A hivatalos lap december hó 31-iki számában megjelent új forgalmiadó-törvény lényegesen különbözik az előző forgalmi adó törvényektől.

Mindenek előtt egyik legsúlyosabb tétele a törvénynek az, hogy a szabad listára (E. listára) helyezett áruk kerete sokkal szűkebb, mint azelőtt volt.

Az új forgalmi adó törvény az A. listára helyezett áruk után 16.5 százalék, a B. listán felsorolt áruk után 11 százalék, a C. listán felsorolt áruk után 2.05 százalék, a D. listán felsorolt áruk után 1 százalék forgalmi adót ír elő.

A forgalmi adóköteles cikkek listáit nem tekinti a törvény egy lezárt egységnek, — úgy, hogy a pénzügyminisztérium jogosított a listákat összehasonlítás alapján újabb cikkekkel kiegészíteni, — köteles azonban egy külön e célra alakított bizottságtól előzetesen véleményét kérni.

Kik fizetik ezen forgalmi- és fényüzési adót? A belföldön termelt áruk után a termelő vállalatok kötelesek ezen adót fizetni. Az adófizetés alapjául az áru bruttó eladási ára szerepel, úgy, amint az számlázva van, — hozzáadandó azonban az eladási árhoz a göngyöleg, a csomagolás értéke, valamint a fogyasztási adó összege, amely azon árucikket terheli. A fakturáknak valódi értéket kell tartalmazniok. Ha a fakturáról megállapítható, hogy az nem valódi eladási árát tartalmazza, az illető termelő nem sujtathó kisebb bírsággal, mint amely az előző évben fizetett forgalmi adójának háromszorosával felér, semmi esetre sem lehet kisebb a kiszabandó bírság, mint 150.000 lej. Minden termelő vállalat köteles külön könyvet vezetni az általa beszerzett nyersanyagokról és azok mennyiségeiről, ugyszintén gyártmányaik eladásáról is. A külföldről behozott, vagy külföldre kivitt árucikkek forgalmi adóját a vámhivatalok szedik be, egyidejűleg a behozatali, illetve a kiviteli vámk beszedésével.

Kik mentesülnek ezen forgalmi- és fényüzési adó megfizetésének kötelezettsége alól?

A falusi községekben lakó kisiparosok és kézművesek. A pékek azonban még a falusi községekben is forgalmi adó alá esnek. Ezzel szemben a törvény 41. paragrafusa az egész ország területére vonatkozó hatállyal, eltörölte a kenyérbélyeget.

Mentesek a forgalmi- és fényüzési adó megfizetésének kötelezettsége alól azon kisiparosok is, akik legfeljebb 5 kőrös géppel és legfeljebb 6 szakmunkással dolgoznak. Ha azonban az ilyen kisiparosok a lakásukon dolgozó munkásokkal dolgoztatnak, vagy pedig ha termelvényeiket maguk árusítják el, oly üzlethelyiségekben, amelyek után Bucurestben 80.000 lej bérnél, törvényhatóságú városokban 60.000, más városokban pedig 40.000 lejnél nagyobb bért fizetnek elesen a forgalmi- és fényüzési adómentesség kedvezményétől. Ez esetben tehát a kedvezményt nem élvező kisiparosok is alá vannak vetve a törvény teljes szigorának.

Ujítása a törvénynek az is, hogy eltörölte a forgalmi adó átalányokat. Ennek hátránya elsősorban abban áll, hogy a kisiparos is kénytelen ugyanolyan regisztereket vezetni, mint a nagyiparos, máhelyt forgalmi-, vagy fényüzési adókötelezettség alá esik.

Köteles tehát minden cikket, ami műhelyét elhagyja, fakturázni köteles regisztert vezetni, köteles mindezeket bármikor a vizsgáló községek előtt felmutatni.

Míg az 1929. évi forgalmiadó-törvény a kereskedőket és kisiparosokat, — utóbbiakat akkor, ha a forgalmi adó összeget átalányban fizették, — felmentette a fakturák megőrzésének és regiszterek vezetésének kötelezettsége alól, addig most az új törvény a kereskedőt és iparost, mint vevőt s eladót arra kötelezi 100.000 lej pénzbírság terhével, hogy minden egyes forgalmi adó alá eső cikkről kapott fakturát 5 éven át megőrizzen, megőrizze az ezen cikkek eladásáról szóló ikturákat is és mindezen számlákat egy külön regiszterbe pontosan bevezesse.

Azon termelők, akik a forgalmiadó megfi-

Magyarország engedélyezte a romániai élőállat tranzitóját

Megindult az állatexport Olaszország felé — Rövidesen Jugoszlávia felé is megnyílik a határ

A román és főleg az aradmegyei állatexport szempontjából nagyjelentőségű értesítés érkezett ma Löksházáról Aradra. Az értesítés szerint

Magyarország újból megnyitotta határait a román élőállat előtt,

ami annyit jelent, hogy **Olaszországba irányuló exportunkat újra Magyarországon át bonyolíthatjuk le.** A magyar kormány ugyan egyelőre csak Románia bizonyos részeiből származó élőállatok tranzitóját engedélyezte, de ez is lényeges haladást jelent az eddigi helyzettel szemben, amikor Románia állatexportját az egymásután lezáruló határok a szó szoros értelmében lehetetlenné tették.

Mint emlékeztetés, a nyáron pusztított marhavész idején Jugoszlávia rendeletet adott ki, amely — saját állatállománya védelme érdekében — megtiltotta a román élőállatok Jugoszlávián át való tranzitálását. Ezáltal lezárult az itteni élőállatok előtt az az út, amelyen át eddig olaszországi exportunkat lebonyolítottuk. Magyarország akkoriban néhány napra engedélyezte ugyan a tranzitot, de ezt az intézkedést rövidesen visszavonták. Az egyetlen út tehát Csehszlovákián át vezetett, ami azonban lényeges idő- és költségtöbbletet jelentett, később azonban ez elé is szinte áthidalhatatlan nehézségek háruultak. Az említett intézkedések

milliók károkat okoztak Aradmegye tenyésztőinek és exportőrjeinek.

A helyzetet súlyosította az a körülmény, hogy a marhavész megszűnése ellenére sem nyitlak meg a határsorompók a romániai élőállat előtt.

A magyar kormány intézkedése tehát az első lépés azon az úton, amely a helyzet normalizálásához vezet. Az Aradi Közlönynek az alábbiakban áll módjában közölni azoknak a megyéknek, illetve járásoknak a névsorát, melyekből Magyarországon át élőállatot lehet szállítani:

Aradmegye kisjénői járás,

Romanati-megye bármely részéből. Dunave járás kivételével, **Olj-megye** bármely részéből, Draganesti járás kivéve, **Arges-megye** bármely részéből, Arges és Oltu járások kivételével, **Ilfov-megye** bármely részéből, Vidra, Budesti, Oltenita és Sarulesti járások kivételével, **Tulcea-megyéből**, Macim járás kivételével, **Valcea, Vlasca, Durostor, Caliacra, Constanta-megyék** bármely részéből és **Ismail-megye** Bolgrad, Sfanta Ana és Slenor járaisaiból.

Aradmegyéből egyelőre tehát csak a kisjénői járásból szállíthatók Magyarországon át élőállatok. Beavatott helyről nyert értesülésünk szerint rövidesen a többi aradmegyei járásokat is felszabadítják és az engedély hatályát Temesmegyére is kiterjesztik. Az elmúlt napokban beszámoltunk arról, hogy a jugoszláv kormány értesítette a román hivatalos köröket, hogy hajlandó rövidesen megnyitni a román élőállat részére a határt. A román kiküldött már el is utazott Belgrádba a tárgyalások megkezdése végett, úgy, hogy előreláthatólag rövidesen Zsombolyán át is megindulhat a román állatexport.

„OLLA“
prophylaktikus készítmény, vegyileg és mikroszkoplag ellenőrizve
a lehető legnagyobb
garanciát nyújtja.

Ugyolyon az „OLLA“ névről!

— AZ ARADI HÁZADÓKIVETŐ BIZOTTSÁGOK szombaton, e hó hetedikén, a következő uccákban működnek: a második számú bizottság Gájban, a Szerb-uccában; a harmadik számú bizottság a Dembinski-uccában; a negyedik számú bizottság a Bajza-uccában; az ötödik számú bizottság a Radnai-uton és a Szél-uccában; a hatodik számú bizottság a Török Ignác-uccában; a hetedik számú bizottság a Purgly Lajosné-uccában; a nyolcadik számú bizottság a Mihály-ucca és környékén; a kilencedik számú bizottság a Csutóra-uccában.

— Az aradi villanyáram új egységárának megállapítása. Aradváros vezetősége elhatározta, hogy az új aradi villanyáram-egységárak megállapítása érdekében szakértői bizottságot küld ki. Muresan János városi főmérnök a bizottság kültagjaira vonatkozólag javasolta, hogy kérjék fel Ispravníc György, Klein József, Sincal György, Bakonyi Kálmán és Zamfirescu Petru elektro-mérnököket a városi szakértői bizottságban való részvételre. Az állandó választmány elhatározta egyébként, hogy legközelebbi ülésén összeállítja az egész városi tárgyaló-bizottságot.

zetésére kötelezve vannak nemcsak az esetben részesülnek büntetésben, ha a regisztereket nem vezetik, a fakturákba nem írnak be a valóságnak megfelelő adatokat, ha megtagadják az iratok és regiszterek bemutatását, hanem a késedelmes fizetés esetén is. Egy havi késedelmes fizetés a forgalmi adónak 10 százalékos, két havi késedelmes fizetése 20 százalékos és három havi késedelmes fizetése 30 százalékos büntetést von maga után, amely büntetési összegekkel a forgalmi- és fényüzési adó összegét automatikusan emelték.

Nemcsak a szándékosan meghamisított számlák után, hanem a törvényes alap nélkül kiállított számlák után is 150.000 lejes minimális büntetés jár. A visszaélések megszüntetését célozza az az intézkedés is, hogy a forgalmi adó regisztereket csak egy példányban szabad kiállítani és annak a példánynak az egész évre vonatkozó forgalmi adó bejegyzéseket tartalmazniok kell.

— A devizaengedélyek a román áruk Csehszlovágra való bevételére. Prágából jelentik: A prágai devizaengedélyező bizottság ma körlevelet bocsátott ki, amelyben felhívta az érdekelteket csehszlovákiai importőrök figyelmét arra, hogy a román áru behozatalához szükséges devizaengedélyt csak abban az esetben adja ki, ha a kérelmező az irlapot úgy tölti ki, hogy az importáru ellenértékét a cseh nemzeti banknál vezetett román gyűjtő-számlára fogja befizetni. Aki az áru értékét másképpen akarná rendezni, az beviteli, illetve deviza-engedélyt nem kaphat. Ugyanez az intézkedés vonatkozik a jugoszláv, görög és bolgár árucikkekre is.

— A Consum újévi száma beszámol arról, hogy milyen üzleteredmény várható az 1932-es válságesztendőről és ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a hiteléletet megbénító törvények és intézkedések a mérlegkésztítés számos megoldatlan problémáját vetették fel. A tőzsde és pénzügyi piacok legújabb eseményei. Fizetési képtelenségek, közszállítások és árlejtések, új cégek és cégváltozások első forrásból a Consumban olvashatók. Kérjen mutatószámot a kiadóhivataltól, Cluj, Postafiók 127.

Tekintettel a mai nehéz gazdasági viszonyokra óriási terhet jelent az új forgalmi adó a termelők, kereskedők és a fogyasztókra egyaránt. Szükség van tehát arra, hogy a hatóságok ezt a szigorú törvényt lehetőleg a méltányosság szellemében alkalmazzák. A törvénynek betű szerinti szigorú alkalmazása az ipari termelést majdnem teljesen lehetetlenné tenné. A legnehézebb a kereskedőnek és annak az iparosnak a helyzete akik nem kötelesek forgalmi adót fizetni. Kis feledékenység a részükről, egy-két faktura elkallódása, s máris óriási bírságnak teszik ki magukat. Remélhetőleg a pénzügyi hatóság kellő elnézéssel fogja ezeknek az esetleges elintézését kezelni, nehogy ezeknek a szerencsétleneknek egy kis elnézés, vagy feledékenység az existenciájukba kerüljön, lévén ezek csak adatszolgáltatók s nem egyuttal adófizetők is, tehát a kincsük megkárosítása nem is állhat érdekükben.

Dr. Székely Aladár.

